

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Jonstoni Historia Naturalis

Ioann. Jonstoni|| Historiae Natvralis|| De|| Exangvibvs|| Aquaticis|| Libri IV||

Jonston, Jan

Heilbrunna, MDCCLXVII.

VD18 90529022

Historiae Natvralis De Exangvibvs Aqveis Liber II. De Crvstatis.

urn:nbn:de:gbv:45:1-11100

Ufus. *Adhibitus est in Medicina olim. Ga-*
lenus et Plinius inter Psilothra refe-
runt. Archigenes ad aegylopos la-
nae tomentum sanguine leporis ma-
rini tinctum indit. Jubent quidam
et lepore marino recenti podagram
fricari, prodente Plinio. Venenatum
esse certissimum est, eum inprimis,
qui in Indico mari. Eo Titus a fratre
Domitiano sublatus est, ut Plinius
ait. Non sunt minus mira, quae de
lepore marino traduntur. Venenum
est aliis in potu aut cibo datus, aliis
etiam visu. Hi quidem gravidae si
aspexerint foeminam duntaxat ex eo
genere, statim nausea et redundatio-
ne vitium fatentur, ac deinde abor-
tum faciunt. Remedio est mas in-
duratus sale, ut in brachialibus ha-
beant: eadem res in mari et tactu qui-
dem nocet. Alibi tamen, mortem
saepe inferre, et si nihil aliud ventrem
doloribus acerbissimis torquere scri-
bit: quod et Aelianus prodidit. Quae
de mulieribus dicta sunt, a Ronde-
letio experto confirmantur, sed reme-
dii non meminit. Symptomata quae
insequi solent, egregie vetustissimus
Poëta descripsit:

Post bibitum hoc virus viridis stagnan-
tia fellis
Excrementa manent, tenebroso lumi-
na visu.
Caligant, liquidae abeunt in corpore
carnes:
Nausea adest, tumet alta cutis, talique
calefcunt:
Subque cavis oculis roseo fucata ru-
bore
Apparet facies, sistensque urina mo-
ratur,
Quae nunc purpureo, nunc sanguineo
esse colore
Cernitur, et quemcunque videt conte-
mnere piscem
Affolet aversans, ut quaelibet aequo-
ris aeger.

Hinc patet vix pulmoni proprie infestum, cum tot affectus sumpto eo oboriantur. Fatendum tamen plerumque tabem invadere. Alexipharmacorum quae contra adhibentur haud paucus est numerus. Exhibetur primo helleborus niger, hinc lac asininum inprimis, nec non decoctum malvae, et alia, de quibus Aldrovandum vide. Rondeletius mulieri, quae nauseam ex odore conceperat, cancerorum usum praescripsit.

Aldrov. de
Moll. c. ult.

HISTORIAE NATURALIS DE EXANGVIBVS AQVEIS

LIBER II.

DE CRVSTATIS.

TITVLVS I.

De Crustatis in genere.

Quae Crustata Plinio, illa Latinis aliis Crustacea, quod molli crusta operata sint, Graecis *μαλακοστράκα*, eandem ob causam dicuntur. Medium inter Testacea et Mollusca sortita locum videntur. Nam quatenus foris crusta, etsi fragili et tenui obteguntur, cum testaceis conveniunt: quatenus molle carnosumque intus continent, Mollibus comparantur.

Offibus carent, quod ossa juncturis indigerent, ut Cardanus scribit, nec sub crusta extendi possent. Com-

munes ipsis cum caeteris exanguibus partes, Caput, Alveus, Gula, venter, et intestinum. *Alveus* totius corporis indiscretus est: nec caput distinctum, nec aliud quicquam. Ideo ea Galenus capite truncare voluit: quod cave de Caudatis accipias. *Kapides* ista dicuntur, non tam quod magnum caput habeant; exiguum enim hoc: quam quod maximum inter caetera crustata. Et videtur Athenaeus, apud quem ista leguntur, *καταχρη* catachreptice pro thorace et capite sumere. In Capite Os est, quod protinus ven-

Arist. H. A.
l. 4. c. 3.

Athen. Di-
nos. l. 3.

Arist. H. A.
l. 4. c. 5.

trem in omnibus, praeterquam in Locustis excipit, mox a ventre intestinum. Exiguus is, si proportionis in corporum magnitudine ratio habeatur: hoc, simplex usque ad exitum incrementi dejicitur. *Dentes* in ore habent duos priores, et quia hi ad exactam ciborum contritionem non satis, quoad intima corporis penetrare queat, tres in ventriculo, altrinsecus singulos, inferius tertium. Longi qui in ore et tegmine duplici operiti, inter quae talia quaedam interjacent, qualia locustarum dentibus annecti suo loco dicemus. Intra hos binos dentes carnosum est illud, quod linguae proportionem ejusque effigiem gerit. Supra os *Oculi* siti sunt, iique duri omnibus, apti intro, foras, et in obliquum et quidem celeriter moveri, ideo palpebris carent: Cardanus in latus moveri ait nostri comparatione, directe autem oculorum suorum. Melius enim esse ut altero utrinque prospiciant, etsi diversis oculis, quam utroque simul nec ante nec post. Prominere autem quia a lateribus: quia aliter ante penitus prospicerent: a lateribus autem collocari, quia si supra caput non viderent, ante vero non poterant, quia os infra reponere necessarium fuisset, quia caput habent immobile: neque ante simul os et oculos esse, quoniam oportuisset esse latam faciem, unde in motu etiam tardiores evalissent. *Caput* etsi exiguum, appendicibus tamen et cornibus munitur, quae et ad pugnandum et ad praetentandum iter data sunt. *Pedes* omnibus octoni, omnes in obliquum flexi. *Brachia* forcipibus denticulata sunt bina, quae Graeci *χίλας*, Apulejus furcas, alio nomine Graeco servato *Chelas* nominant. Horum pars superior in primoribus his, ut loquitur Plinius, movetur, superiore immobili: hisque pro manibus utuntur, et contra quam pedes flectant. Omnibus magna ex parte grandior et validior dexter quam laevus *forceps* est. *Caro* colore sanguinis rubra et tactu lento. In alveo humor est pallidus, et minuta quaedam oblonga et albida, rufa etiam alia maculis dispersis. *Papaver* eis

Plin. H. N.
l. 11. c. 37.

Arist. H. A.
l. 4. c. 2.

Cardan.
variet. l. 37.

Plin. H. N.
l. 9. c. 31.

Arist. H. A.
l. 4. c. 2.

parcius; brachiorum annexus communis. *Tabellas* quidam Latini vocant, quas *πλάκας* Aristoteles, quibus cor crustae coagmentantur. *Lapides* sub crusta genitos refert Cardanus, de quibus in Cancris agemus.

In stagnis potius marinis et juxta amnium ostia, saxorum foraminibus et limosis locis morari ex Aristotele et Athenaeo habemus. Lapillis, alga, limo et stercore victitant: nec a carnibus abhorrent. *Coëunt* more eorum, quae in aversum mingunt, ineunte vere, et cum ficus maturescunt, prope terram, et quidem quod exanguia sint et naturae frigidae, diutissime. Foemina ovum rubidum, membrana praetenui obvolutum, ventri, lateri, et utriusque intestino annexum, et ad carnem usque adhaerens parit. Imperfectum illud, quod foris editum, incrementum capiat. *Diversitas Sexuum* ex nonnullis cognoscitur. Major et crassior mas, tenuies genitales meatus habet, et primum pedem simplicem. Nec non duabus particulis candidis, quas in carne pectoris habet, sed a foemina discretas tum colore tum concretionem similes Sepiarum promuscidi. Vorticosae hae sunt, quemadmodum buccini anfractus, quem Graeci *μήκωνας*, id est, papaver vocant. Oriuntur eae ab acetabulis, quae sub extremis sunt pedibus. Foeminae operculum distantius, hirsutius, et opacius: vulvae membranae ad intestinum hinc atque inde fissae, in quibus ovum gignitur; primus pes duplex, et cauda latior.

Locus,

Arist. de Generatione. l. 3. c. 11.
et Athen. De pnos. l. 3.
Generatio. Arist. de Generatione. l. 1. c. 11.
et 14.

Arist. H. A.
l. 4. c. 2.
Arist. H. A.
l. 4. c. ult.
Plin. H. N.
l. 9. c. 31.
Sexus.

Longae vitae esse scripsit Plinius. Nulla *respirant*, sed aquam per fistulam egerendo refrigerantur. Humorem ore accipiunt, et meatu oris superiore emittunt. Hebes omnibus visus, tum quod oculos habeant duriores et prominentes, tum quod a latere positos. Valent *gustu* et *odoratu*, et ad morem aquatiliū *dormiunt*. Nullum sonum vel vocem emittunt, et obliquo motu incedunt, caudaque tantum natant.

Plin. H. N.
l. c.
Vita.

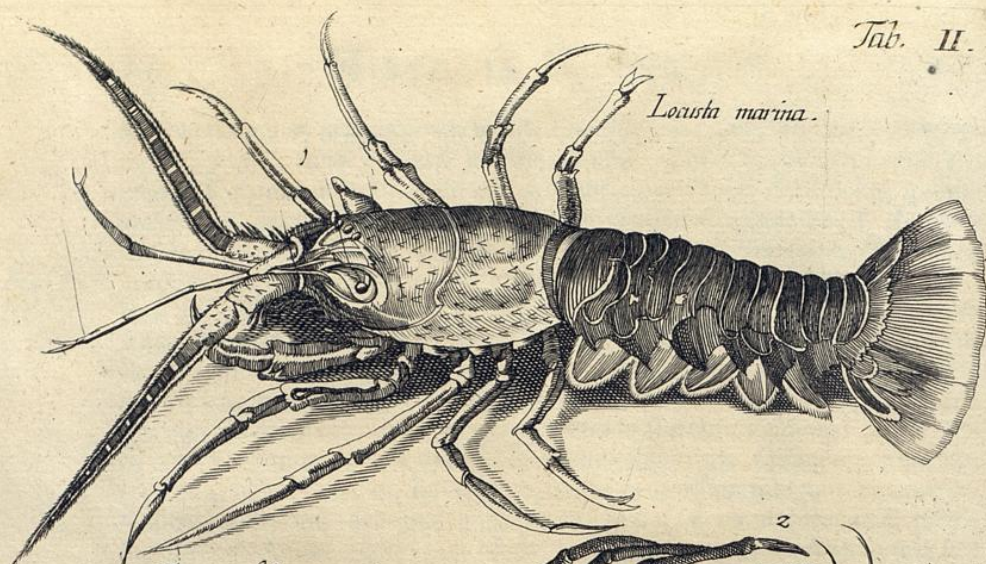
Arist. H. A.
l. 4. c. 10.

Ad *Naturam* et *Mores* pertinet, quod hyberno solum tempore conduntur, vere et autumno pinguescunt, quod antennis potius et cornibus quam chelis, quibus tamen magis valent,

Mores.

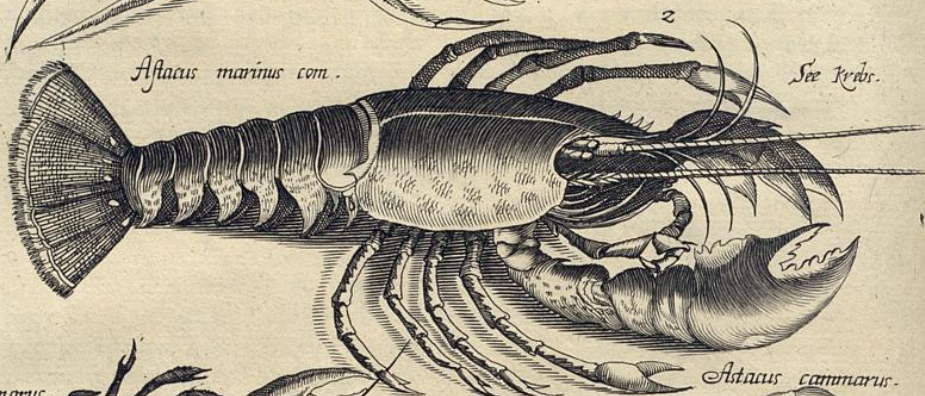
Plin. H. N.
l. 8. c. 1.

Locusta marina.

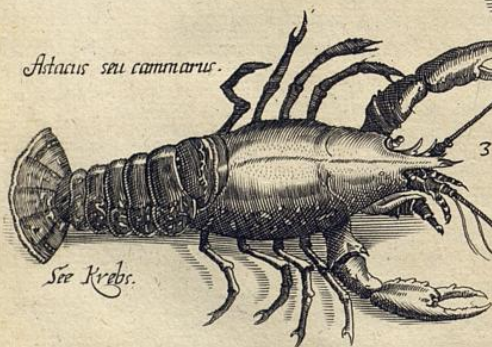
Astacus marinus com.

See Kribs.

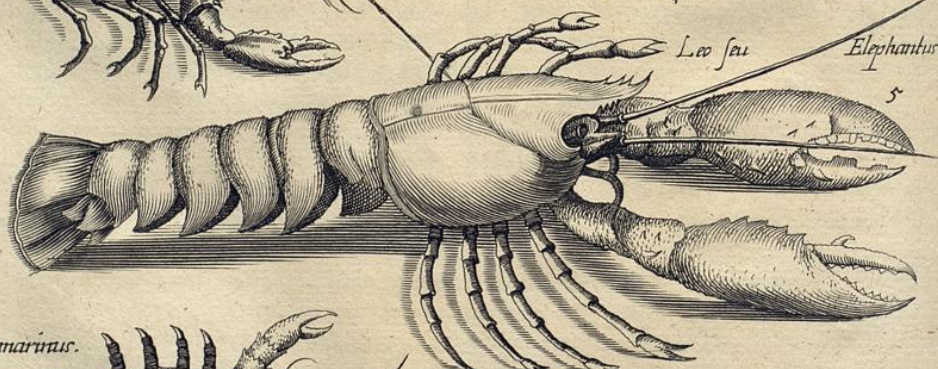

Astacus seu cammarus.

Astacus cammarus.

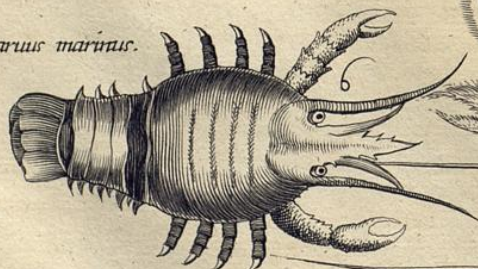
See Kribs.

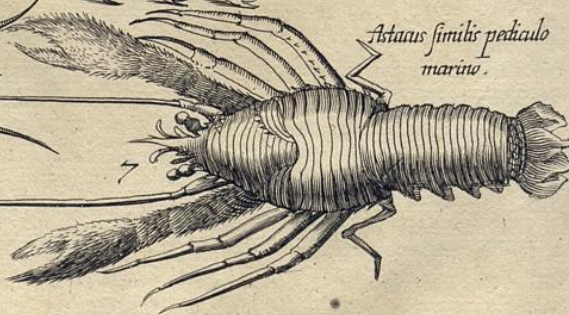
Astacus parvus marinus.

Leo seu

Elephantus.

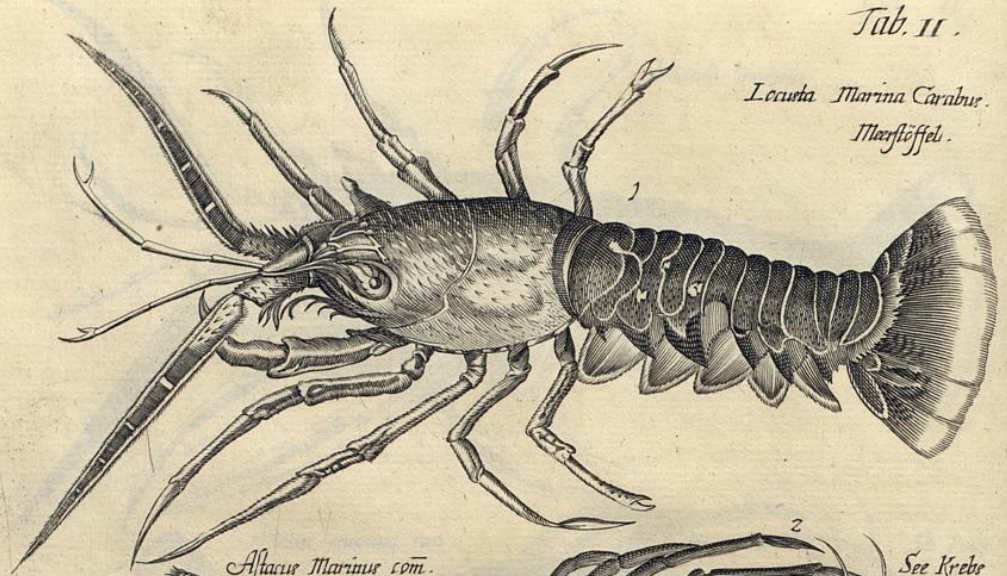

Astacus similis pediculus marinus.

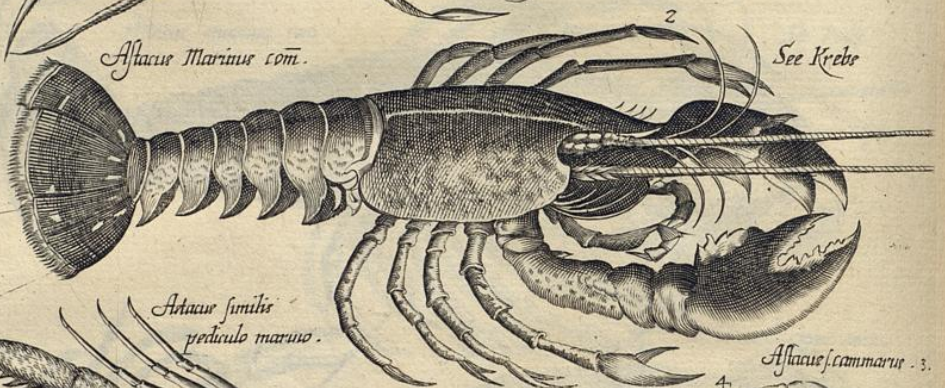

Locusta Marina Carabus.
Marflossel.

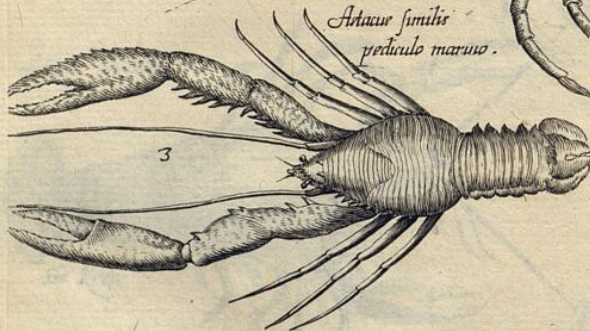
Astacus Marinus com.

See Krebs

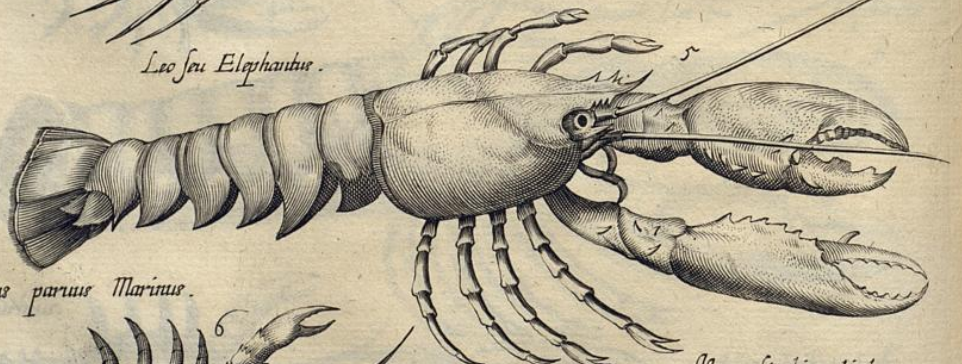

*Astacus similis
pediculo marino.*

Astacus (cammarus) 3.

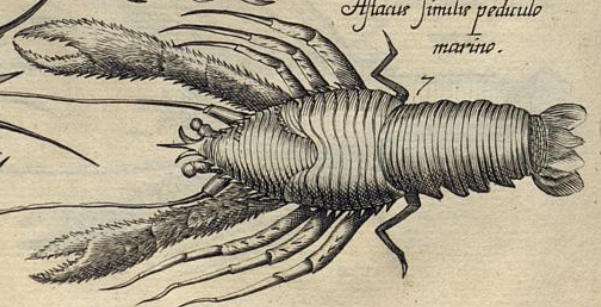
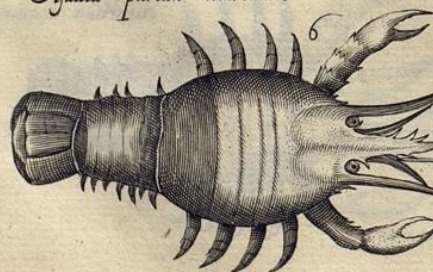

Leo seu Elephantus.

Astacus parvus Marinus.

*Astacus similis pediculo
marino.*

Arist. H. A. 1. 5. c. 17. lent inter se depugnant, istis cum aliis, quod denique vere et autumnio post partum operculum exuant.

Ufus.
Plin. H. N. 1. 9. c. 37. In Cibo laudantur plenilunio, quia fydus tepido fulgore mitificat tempore verno et autumnali, et cum ute-

rum gerunt. Grati sunt saporis, sed durae carnis, ideo coctionis arduae.

In Medicina, ad canis rabidi morsum, tabem, et fervidorum humorum deustionem conferre, Lemnius tradidit.

Athen. Di-
pnos. l. 3.
Lem. de Oc-
cult. Natur.
l. 3.

TITVLVS II.

DE CRVSTATIS IN SPECIE.

CAPVT I.

De Crustatis caudatis.

ARTICVLVS I.

De Locusta.

TAB. II. 1.
Nomen. Crustata in Caudata et Rotunda optime dividemus. Illa sunt, *Locusta*, *Astacus* et *Squilla*. *Locustam* Isidorus, a pedum longitudine dici putat. Graecis est *καράβος*, παρὰ τὸ τῇ κάρῃ βαίνειν, quod capite incedat, vel eo sit multum prominente, *καράβις* apud Trallianum, Hesychio et Varino *αἰγίληρος* a caudae motu, *καβάρεος* et *κηραφίς*. Ab aliquibus *γραφίαι*, ab aculeis, *πρὸς τὸ γραφέν καὶ χαράττεν*, id est, ad scribendum et sculpendum idoneis. Aristophanis scholiae *παγέρας* τὰς παρὰ ἡμῶν *καράβας* exponit. Hirto asperoque sunt corpore.

Description. Duo eis ante oculos cornua magna, initio aspera et aculeata, deinde rotunditate praepilata, (*κέντρα* Oppianus et Aelianus, Aristoteles *κέρτα*, nos antennis vocamus) in exortu crassissima, quae paulatim magis ac magis ita gracilescunt, ut tandem tenuissimum cirrum definant, in omnemque partem pili instar flecti possint. *Oculi* cornei semper prominentes, et, exerti, in obliquum mobiles, aculeis acutissimis firmissimisque utrinque tanquam propugnaculis muniuntur. *Oris* lateribus additae appendiculae tanquam parvi pedes ad tutelam. *Dorsum* asperissimum est et aculeatum, velut e fronte aculeus magnus eminet. In lateribus *branchias* habet veluti e pilis coagmentatas, *pedes* utrinque quinos annumeratis extremis chelis, quas Gaza modo forcipes denticulatos modo brachia forcipata interpretatus est: flectunt eos in obliquum, ut chelas introrsum. *Cauda* laevis et

sine aculeis ex quinque tabellis contexta, in pinnae quinque definens, natandi causa, ei tanquam remo innititur, et in ea totius corporis robor situm est, quod experieris, si ea parte *Locustam* apprehendas. *Dentes* habent primores binos majusculos et *gulam* ante ventrem exiguum, in quo nonnulli dentes, et similis muti humor. *Cor* ex nigro rufescere observavit Bellonius. Mare cum excipiunt ore, transmittunt id ad suas branchias, quarum plures quam alia crusta intacta obtinent. Praeterea *meatus* pectoris dependet usque ad exitum excre-

menti: is pro vulva foeminis est: genitale vero semen continet in manibus. Jacet autem in concavo carnis, ita ut interjaceat caro. Nam intestinum ad partem curvam situm est, meatus ille ad cavam; non alio modo quam in quadrupedibus continetur. Neque vero id alia specie est in masculo et foemella, sed utrisque et tenues et candidi, ac pallidum continent humorem. Et utrisque eadem origo a pectore. Quem Aldrovandus appinxit dorsum habebat inter atrum et caeruleum medium, dentem superiorem triplo majorem inferiore. Vterque intus tuberculis caret, et utrinque est acutus.

Reperiuntur in mari, circa Sigaeon in primis Athon et Ligustico. In Indico quatuor sunt cubitorum. Hyeme vero aprica littora sectantur, aestate in opaca gurgitum recedunt, petrosisque locis vivunt. In Ligustico nigricantes Pierius Valerianus conspexit.

Arist. H. A.
l. 4. c. 2.

Locus.

Plin. H. N.
l. 9. c. 3.
Arist. H. A.
l. 5. c. 17.

Victus

Victus.

Vidus ipsis pisciculi, quos circa cubilia capiunt, et captos ori forcipe suo admovent. Muraenas et congros majores devorare, et cibos ore tere, quod oris constitutio et gulae angustia ostendit, observavit Bellonius.

Bellon.

Aquatil. l. 2. c. 3.

Generatio.

Arist. H. A.

l. 5. c. 17.

Vita omnibus diuturnior. De *Generatione* ita Aristoteles. In genere crustatorum locusta post coitum impletur, et continet ova circiter menses tres, Majo, Junio, Quintili. Deinde edit ea sub ventre ad plicaturas: ubi crescunt, quomodo solent vermiculi. Id quod commune est et molluscis et piscibus oviparis, ut omnium ova crescant. Locustarum igitur ovum est solutile in arenae modum, octo in classes partitum: pro numero scilicet cooperulorum, quae lateri adhaerent. Quorum singulis cartilagineum quiddam adsitum est: circum quod haerent cummulata specie rami: unum quodque enim horum cartilagineorum in plura scinditur. Quod deprehendas, si diducas: sin aliter intueare, unum corpus concretum putes. Grandissimum quodque non est ad foramen, sed ad medium: postrema autem minima. Minimis magnitudo quantafici granulo. Neque continuo ipsi meatui haerent, sed medio. A cauda namque ad pectus, duo, singula utrinque sunt potissimum intervalla. Sic enim etiam cooperacula ipsa disposita sunt, ut a latere tegere non possint. Quare extremitatibus suis imposita cooperuli modo contegunt omnia. Videtur autem parturiens producere ova ipsa ad illa cartilaginea caudae applicatu. Comprimens enim sese atque statim curvans parit. Cartilaginea hoc tempore augescunt ita, ut ovorum ipsorum capacia esse possint. Nam ad cartilaginea pariunt, sicut Sepiae ad malleolos, aut alia quae fluitant. Is est pariendi modus. Concoquit autem ibidem potissimum vicenis diebus. Tum abjicit cuncta simul consistentia sicut cum ejecit, videntur: inde ex his locustae oriuntur die fere quinto decimo: capiunturque saepe numero minores digito. Ante Arcturum pariunt, post Arcturum amittunt ova. Hucusque Aristoteles.

Arist. H. A. l. 4. c. 2.

Sexus differentia in eo consistit, quod foeminae primus pes bipartitus sit, mari continuatus uno ungue. Foemina quoque pinnulas quae subtus sunt magnas habet, sed collum versus decrecentes. Mas omnes aequae minores. Maris etiam pedibus postremis quasi calcaria quaedam sunt: eaque tum magna, tum acuta, foeminae ejusmodi pars parva et inoffensa. Rondeletius addit in caudae supina parte foeminam habere appendices duplicis pinnis similes, ad contegenda et conservanda ova; mari simplices et parvas. Vulvam bifurcatam habere, Aristoteles testis est.

Sexus.

De *Natatu*, pedes anteriores, in eo qui majores sunt moveri Bellonius negat, sed pinnulis, quas partim sub cauda gerit, partim in extremo ejusdem, tum quaternis reliquis pedibus natare asserit. Cum nullius rei metu afficitur, anteversus progreditur non praetensis sed obliquatis ad latera cornibus, ne aqua contra natantem ruens reprimat cornua, et ulterius progredi prohibeat. Retrocedens in metu, demittit et laxat eadem, et tanquam remis altius demissis Scapham propellens, multum itineris conficit. Latent mensibus quinis, et more arietum cornibus dimicant. Laedi non posse, nisi sub cauda, tradit Rondeletius. *Antipathiam* si attendas, tantum Polypum pavet, ut, si juxta viderit, omnino moriatur. Muraenam eadem aggreditur, et ex victa prandium instituit.

Arist. de Generatione l. 3. c. 8.

Motus.

Bellon. Aquatil. l. 2.

Aelian. H. A. l. 9. c. 25.

Plin. H. N. l. 9. c. 30.

Antipathia Plin. H. N. l. 9. c. 30.

Ufus.

Usum in Cibis si spectes, Collimendon ideo Carabi accepit nomen, quod hoc cibi genere impense delectaretur. Eliguntur gravidae et tempore plenilunii. Praeferuntur in Italia ab Octobri usque ad Aprilem: praeferuntur et maximae, quales capiuntur in mari Indico, et circa Africae quoddam littus loco petroso, ut scribit Synesius. Plus carnis habent quam Cancris, ut Diphilo Siphinio apud Athenaeum visum, difficulter concoquuntur, sed admodum nutriunt salis humoris sicci-que participes, et si aqua dulci saepius coquantur, ventrem cohibent. Condituras vide apud Aldrovandum.

Usum

Usum in medicina quod spectat, Hippocrates puerperae, ut melius purgetur, praescribit. Simeon Sethi testas combustas ac cum meracovino potas renes calculosos expurgare scribit.

Hippoc. l. de
morb. mu-
lier.

ARTICVLVS II.

De Astaco.

PUNCTVM I.

De Astaco marino communi.

TAB. II. 2.
Nomen.

Astacus ex sententia Rondeletii, quasi *ἀστύρος*, id est, non destilans, sed abunde fluens dicitur, quod tubercula plurima, tum alba tum purpurea guttarum, sive lachrymarum specie forcipibus inspersa habeant.

Descriptio.

Est vel Marinus vel Fluviatilis. Ad eum Leo seu Elephantus Plinii, et iste, quem hic descripturi sumus, pertinet. Est autem Astacus colore toto nitido, sed nigritia insperso. Pedes inferiores grandes, ad octo usque habet: ab his grandes ipsos duos multo majores et mucrone latiore, quam locusta, sed specie diversa. Dextramque summum latum oblongum tenue est: sinistri crassum et teres: utriusque vero bipartitum, ac quasi mandibula cum dentibus infra supraque. Quanquam dextro dentes serrati sunt omnes, alterius primores serrati: at interiores tanquam molares. Inferiorum ordo quaternis aequalibus, superiorum ternis inaequalibus expletur. Movent partem superiorem utrique, et ad inferiorem premunt: ac valgi quidem sunt situ inferiore, tanquam a natura destinati ad protendendum et premendum. Supra hosce duo alii hispidi paulo infra os. Mox haud longe infra, branchiae circum os multae et hispidae, quas assidue motat. Hipedes, qui ori praesto sunt, extantibus quibusdam tenuibus barbulis asperantur. *Dentes* duos habet ut locusta: supra hosce cornicula breviora ac tenuiora quam locusta. Tum alia quatuor eadem specie, sed breviora et tenuiora, super his oculos pusillos breves. Prominet pars, cui subsunt oculi, acuta et aspera quasi frons, major quam locustis. Omnino facies acutior, pectus autem latius: totumque corpus car-

nosius ac; mollius quam locustae. Octo *pedum* quatuor bifidi, quatuor non: quod collum appellatur, quinque in partes divisum est extrinsecus. Tum est sexta pars lata quinque producta plagulis. Haecenus Aristoteles. Genueris Chelam faciem hominis ridiculam repraesentantem exhibet. Nam Chelae pars minor maximum et aquilinum nasum refert: et quae in utriusque partis confinio apparent verrucae, oculos, si supercilia addantur. Superiorem partem quatenus seu cornicula quatuor supra nasum et frontem eminent, caeruleo aliove colore si pictor inducat, ad repraesentationem pilei auriti et ad latera descendentes, ita tamen, ut aures lateant: retro et circa tempora pili promineant nigri. Facies partim albo inducatur pigmento, roseo fuce niteat. Linguae instar partis chelae majoris tubero rubicundo colore insigniantur. Quod si cristam quoque e pennis praefertim gallinaei, capi aut pavonis nutantem, foramini summo indideris, plane Gorgoneam et terribilem habebis faciem.

Nunquam non in Oceano frequentes: in Euxino tamen nulli. In saxis habitare Oppianus prodidit: Aristoteles in terrenis. Circa Thasum et Hellepontum nascuntur. *Coerunt* eodem modo, quo caetera crustata. Mas foeminaque nulla nota insigni inter se differunt. Nam utriusvis utramlibet forcipem majorem deprehendes; quanquam utramque aequalem unquam neutri. Ore mare excipit, cum locustae ad branchias transmittant. Sine humore longius a mari deferri nequit: et tam est loci patrii amantissimus, ut non longe deportatus, eodem adrepat. Polypum extimescit.

Locus.

Oppian.

Hal. l. 1.

Arist. H. A.

l. 5. c. 17.

Generatio.

Aelian. H.

A. l. 8. c. 22.

Aelian. H.

A. l. 6. c. 22.

c

Quan-

Ufus in Cibis.

Quantum ad *Usum in Cibis*, optimi illi apud veteres, qui in Methymna ca-
piebantur. Omnes difficulter coquun-

tur, et tarde descendunt: rite confecti et praeparati non imbecilliter alunt. Mnesitheus assos elixis praetulit.

PUNCTVM II.

De Leone seu Elephanto et Astaco parvo Rondeletii.

TAB. II. 5.

Nomen.

Bellon. de
Aquatilib.
l. 2. c. 3.

Aelian. H.

A. l. 14. c. 9.

Description.

Crustatum quod hic descripturi sumus, nomen Leonis vel a magnitudine, ut Aldrovando videtur, vel a colore flavo, quo vivus conspicitur, ut Rondeletio placet, sortitum est: Bellonius cum Elephanto Plinii idem facit, quod eadem sit Leonis apud Aelianum et Elephantum apud Plinium descriptio.

Corporis specie Astaco affinis est, sed brachia longiora habet, forcipes tenues et latiusculos, quorum scissura major, quam in ullo alio Crustatorum genere. Pedes tres, qui proxime brachia sequuntur, longiores sunt, aculeati, in calcaria terminati: ultimus exiguus brevis et tenuis, neque aculeis, neque pilis munitus. Praeterea ab Astaco dorso aculeis differt, quibus cum locusta convenit. Utrunque cornua duo longissima tenuissimaque habet, item alia in fronte brevia, inter quae unum in fronte eminet acutum, neutra parte ferratum, haec sunt oculorum propugnacula, qui cornei sunt et prominent. Corpus totum undulatum est, instar panni ex hircorum camelorumque pilis contexti. Cauda perinde ac in Astacis in pinnas quinque definit, sed lineis magis distincta. Scaliger unum vidit, cuius brachium puerilis brachii magnitudinem aequabat, quan-

tum et ille, quem Aldrovandus Brundisio sibi missum describit, habebat. Plinius Elephantum suum nigrum esse vult, id est, violacei exsaturati coloris. Nam *καυρός* Graece de nigro, ut de Aethiope, et caeruleo, ut de mari dicitur. Forcipibus adeo valent, ut observatum sit, Massiliae vulpem per totam noctem, ab uno dentant fuisse.

Apponuntur lautis in Italia conviviis, Aelianus, adipem squalidae et infuscatae faciei nitorem asferre, reliquit.

ASTACVS parvus marinus Rondeletii semper est parvus. Corpus ei vivo rubescit, alioqui lineis caeruleis transversis variatum. Capite et thorace est rotundiore quam fluviatilis, in lateribus incisio. E capite eminet Cornu latiusculum, magnum si totum corpus spectes, utrinque ferratum, inter oculos situm, quos recondit et exerit. Cornua quatuor oculis praefixa sunt, duo breviora cornu serrato viciniora, alia duo multo longiora, flexibilia, articulata. Chelam utrinque unicam habet denticulatam, quaternis articulis connexam. Utrunque pedes sine forcibus. Collum tabellis constat, et in pinnulas definit. Sub cauda appendices sunt ovis reponendis destinatae.

Plin. H. N.
l. 32. c. 11.

Ufus.

TAB. II. 6.

PUNCTVM III.

De Cammaro seu Astaco fluviatili et aliis.

TAB. II.

TAB. III.

Nomen.

Astaci fluviatiles Galeno *καμμαριδες*, Athenaeo *κάμμαροι*, modernis Graecis Caranides et Caranidia dicuntur.

Description.

Circa eorum *Descriptionem* non est quod multum laboremus, hoc tamen poni potest. Ventriculum mutim undique ambire, quam quidam stercus esse credunt, Bellonius hepar, sed falso, quod hoc solis sanguineis da-

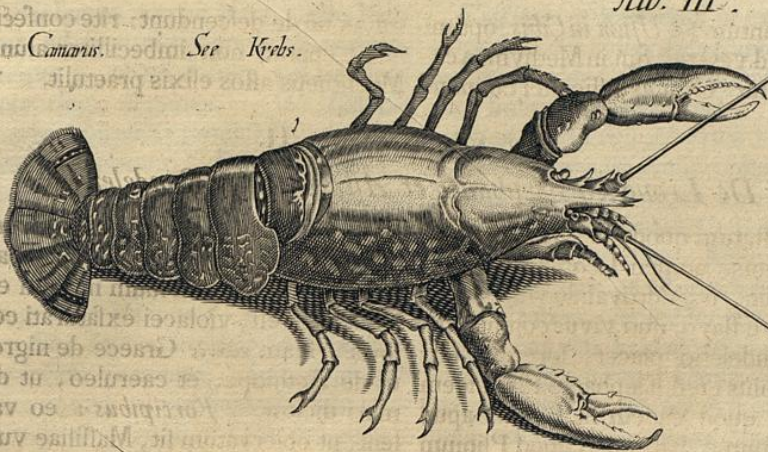
tum sit: Eundem tam miro artificio fabrefactum, ut etiam in ejus fundo alterum os comperias suis maxillis et dentibus refertum. Utrunque etiam spiraculum seu foramen sub cortice ad latera oris videas, per quod aquam ore acceptam referunt. Branchias habere ex Aristotele Gaza et Rondeletius prodidere. Philosophus enim *βραγχιασώδη*, hoc est, parvis branchiis similes dixit.

Arist. H. A.
l. 4. c. 2.

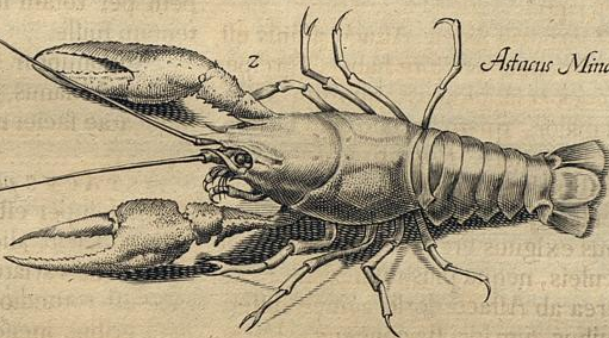
Gefne-

Tab. III.

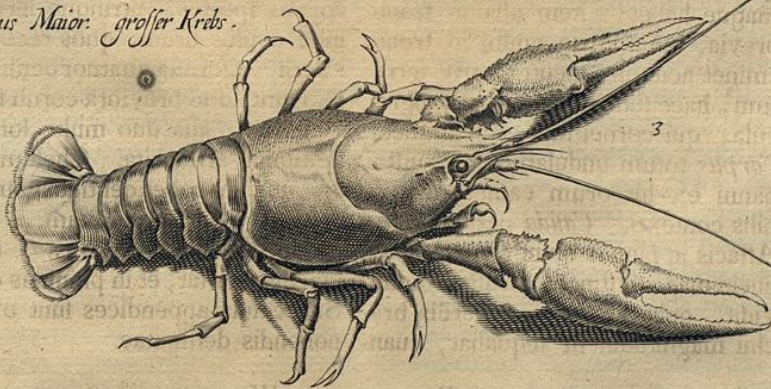
See Krebs.

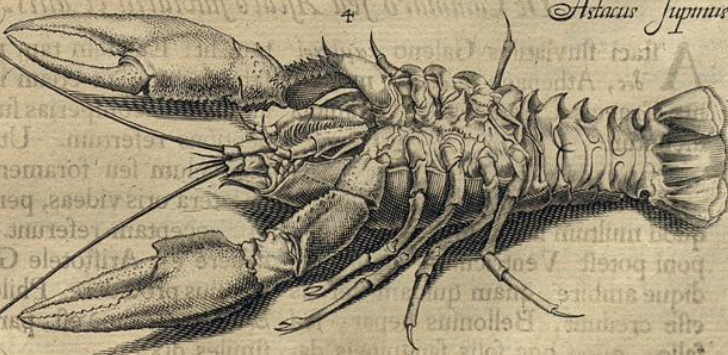
Astacus Minor. Kleiner Krebs.

Astacus Maior. grosser Krebs.

Astacus Supinus.

Helmont. de Lithiis c. 7. Gelsnerus cirros potius esse iudicat, ad motum progressionis natationisque a natura datos, vel ne aqua introrsum penetret. De *Lapidibus* memorabilia prodidit Helmontius, quae sequuntur. Per plurimas inquit atque uniformes cancerorum dissectiones ista competi. Inprimis stomachum cancri esse in capite prope verticem. Mares enim quotannis aegrotare incipiunt, a mensis Junii medio: foemellae dein in Julio ante testarum exuvium. Sunt enim per dies novem et amplius velut semiexanimis ac immoti. Qua tempestate stomacho illorum exterius obducitur membranula nova, inter quam et stomachum veterem, est liquor quidam lacteus, qui sensim exterius in globum stomachi convexum, qua parte attingit, obducitque stomachum veterem, contrahitur utroque latere in conca-
vum, statimque lapidescit. Interim nec tunc nec multo post cancer elitat quicquam. Ideoque (paene incredibile) vetus sive interior stomachus, sensim in mucilaginem alimentariam absumitur; exteriorque ac novus alter stomachus, in vicem absumpti, succedit. Siquidem isti lacti, ad stomachi veteris convexum subnato, obtenditur statim pellicula, per modum lacti tepenti solitum: crescitque lac istud, inter utramque praefatam membranam, utriusque scilicet stomachi. Quae cuncta ducentis forte canceris dissectis, dietim observavi, jucunda admiratione. Tandem residua pars lactis, cancro cedit in alimentum. Nihil autem cancer edit, aut in ejus stomacho reperitur, quantisper isti lapides sunt in stomacho ejus, vivitque circiter xxvii. dies tam ex veteri suo stomacho, sensim absumto, quam ex usu resolutorum postea lapidum. Hucusque Helmontius. Albertus plenilunio crescere putat.

Locus.

Reperiuntur passim in fluminibus, lacubus, et rivis. In Pannonia tam frequentes, ut Julius Alexandrinus saepe supra triginta currus Astacis onustos, in foro Gammario Viennae numerarit. In Hispania non haberi affirmant quidam.

Videntur cadaveribus, et carnibus, et quidem his adeo delectantur, ut in Danubio de navibus suspensis, magna multitudo adhaereat. Ranas quoque appetere, Albertus testatur, et nos experientia comprobatum habemus. Per tredecim dies vivum absque cibo conservavit Gelsnerus. *Sexus* notis distinguuntur. Mares in ea parte, qua corpus ad caudam continuatur, subtus quatuor longas prominentes virgulas habent, quibus foeminae destituuntur. Cauda etiam illorum rotundior, planior et spissior; tenuis, vacua, et lata hujus, majorque tabellarum in eadem distantia.

victus.

De *Generatione* hoc sciendum, Marem in coitu primo supra dorsum foeminae ascendere, mox se istam supinam vertere: per solam meatuum applicationem coire: membro enim quod alterius corpus ingreditur destituuntur: Ova per anum, per quem et excrementa reddunt, parere: et saepe minimos Astacos caudae matris adhuc adhaerentes conspici. Albertus ova foeminae primo in corpore valde compressa esse, dein paulatim exire et virgulis curtis sub cauda donec complectantur adhaerescere, scripsit. Hymen mensibus quinque *latent*, si communem opinionem sequaris. Aliqui enim tum etiam apparere ac ad litora prodire; aestate ad optatas aquas gregatim concedere dicunt. Novilunio emaciantur, plenilunio pinguescunt.

Generatio.

De mira quaedam inter Cancros et porcos *antipathia*, sic Helmontius. In Marchia Brandeburgica locupletissima est cancerorum piscatio. Vectores autem coguntur noctu excubias agere, ne forte porcus aliquis vel leviter subter currum transcurrat. Nam id si contigerit, mane, quotquot cancri in curru fuerint, inveniuntur mortui. Tam exitialis est porcus cancro.

Antipathia.

Dividuntur in *Minores* et *Majores*. Differentiae.

Illi, quod sub saxis degant, saxatiles dicuntur, parte supina albicant, pro-na nigricant, elixi non undique rubescunt. *Majores*, rotundiori sunt magisque crenato in Pado corpore, quam in Sequana, cujus dexter pes sinistro tenuior est.

c 2

Locum

Ufus.

Locum in *Cibis* habere, omnes norunt, quamvis etiam difficilius concoctionis esse certum sit: quia et longiore in ventriculo mora, mandatis frigidis et humidis in caput vaporibus, soporem inducunt. Martio et Aprili mensibus a quibusdam commendantur, luna inprimis accrescente. Venae quae in eis interdum reperiuntur, improbantur. Varias praeparationes apud Aldrovandum vide. *Medicis*, contra canis rabidi morsum, phthisin, febrem hecticam, urinae retentionem, calculum, inflammationem linguae et gutturis, et Cancrum in mammis inferviunt. Contra anginam sic a quibusdam praeparantur. *Astacos* circiter decem vivos contere: et stillatitios liquores intybi rosarum et papaveris erratici affunde, inde expressus succus vinum rubellum refert. Eo linguam abluere et diligenter ac penitus gargarizare oportet, deinde etiam hauftum ejus mediocrem bibere, Linguam abstersam et purgatam larido insulso percinge, post horam et dimidiam, quicquid viscidae pituitae insederit, rursus absterge, et succo *Astacorum* praescripto denuo lava.

Reliqua in Aldrovando vide. Praeparatio contra mammarum cancerum apud Hartmannum optima. *Lapides* quod spectat, rarissimum ex iis diureticum, febrifugum, et vulnerarium parari posse existimat. Helmontius, si in formam pristini lactis resolverentur. Usurpantur quoque contra calculum, cum nucleis persicorum et mespilorum: Contra sanguinis grumos, cum carbonibus et tilia aceto restinctis, etc. Huc pertinet *Astacus Caraboides*, et *Gammarus terrestris*. Ille colore est omni parte corporis cinereo, antennis quatuor, duabus longioribus, reliquis brevioribus, pedibus et chelis hirsutis. Pedes duopriores chelis proximitabellas in extremitate circum undique serratas habent, ad natatum faciliorem forte utiles. Quantum ad hunc, Crustacei quoddam genus in terra latitat, maxime in India Occidentali, Cuarasas vocant, tam prope Gammarorum formam, ut cum effossum e terra conspexisset Julius Caesar Scaliger, ac roganti quid esset, in sepulchris inveniri alii dicebant, a Gammaris abstineret diu.

Aldrov. de Crustat. c. 6.
Hartman. in praxi Chymiatrica.

ARTICVLVS III.

De Squilla in genere.

TAB. IV.
3. 4. 5. 6. &c.
Nomen.

Aldrov. de Crustat. c. 8.

Description.

Aristot. de part. l. 4. c. 8.

Arist. H. A. l. 8. c. ult.

Crustata, quae Latinis Squillae, Graeci *καρίδας*, *καρίδας*, et *καρίδας* vocant, seu *ἀπὸ τῆς κεφαλῆς*, capite, quod Squillis majusculum est; seu *ἀπὸ τῆς οὐχίγεν*, f. initiali abjecto. Heraclides Colybdænas apud Athenaeum vocat, quo nomine Epicharmus, ut Nicander vult, pudendum marinum intelligit.

Descriptionem si attendamus, *Caudam* habent, sed forcipe carent, forte quod pluribus pedibus, in quos redundantia illa absimitur, instructi, si Aristotelem et Rondeletium sequimur: At Bellonius pedes forcipatos habere scribit, chelas etiam Aelianus, et quidem maximas Indicis in Gange fluvio attribuit. *Corpore* sunt vere nigrescente, sed postea albedinem recipiunt. *Cornua* etiam habent Oppiano teste acuta, et in summo capite posita: Aelianus aculeum acutissi-

mum triremis rostro similem, et feruras, serrae modo habere scribit. *Oculi* sub eodem munimento praeduri eminent. *Intestinum* quoque recte in caudam veluti Locustis et Astacis finit, qua excrementa emittunt et ova pariunt.

Vivunt in marinis palustribus et saxosis locis. Ab illis *ἐλέϊος*, Aeliano, ab his petrae Oppiano dicuntur. Indicum mare majores alit, quae in profundo haerent, ut minores littoribus gaudent. In diffractis saxis in mari rubro reperiri, prodidit Theophrastus, quod de vivis an de figuris sumendum sit, dubitatur. Habentur et in Oceano Germanico, et Gallico, mari Tyrrheno et Adriatico. Circa Jasum magnas celebrat Archelstratus.

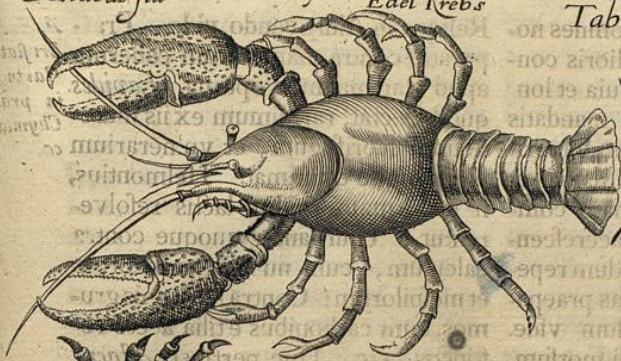
Vivunt ostrearum carnibus: Aelianus quaedam alga vivere prodidit.

Locus.
Oppian.
Halient. l. 1.

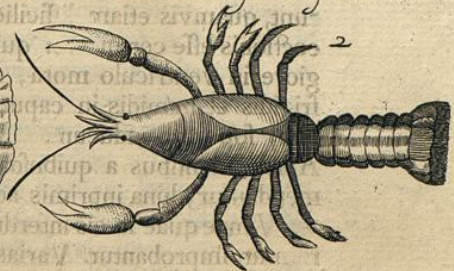
Victus.
Aelian. H. A. l. 1. c. 30.

Astacus flu

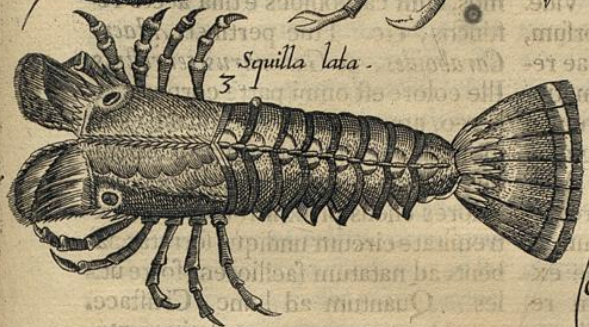
Edel Krebs

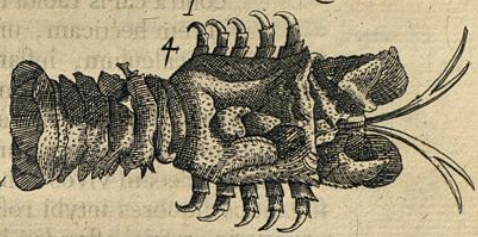
Astacus fluviatilis

Squilla lata

Squilla lata Rondel.

Squilla gibba Garner.

Carangon seu *Carangon* Rondel.

Squilla parva

Squilla *Vrfa minor*.

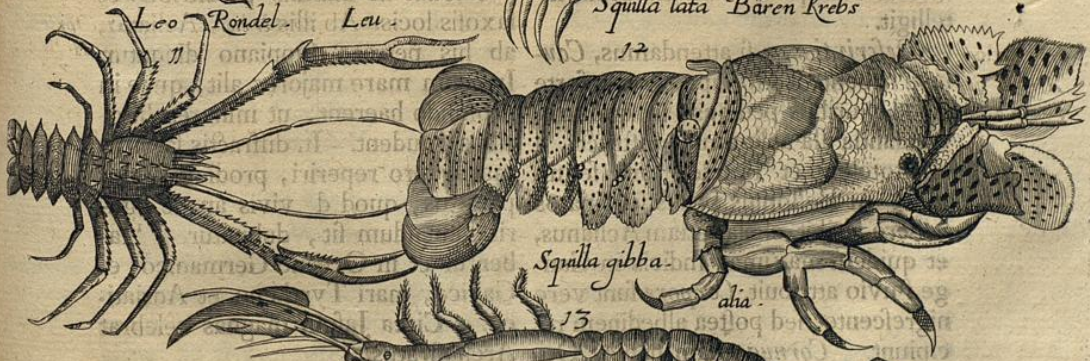
Squilla *mantis*.

hoger Krebs.

Squilla lata Bären Krebs

Squilla gibba

De Spontaneitate Libris

43

Arist. H. A. De *Sexu* ita Aristoteles. Distinguitur a foemina mas duabus particulis candidis, quas ipse peculiares habet in carne pectoris, sed ab ipsa discretas tum colore, tum concretionem, similes sepiarum promuscidi. Vorticosae hae sunt, quemadmodum buccini anfractus, quem Graeci *μήκωνα*, id est, papaver vocant: Oriuntur eae ab acetabulis, quae sub extremis sunt pedibus. Est etiam in pectore caro rubra, sanguinis colore, quae tamen attrectata dilabatur, neque similis carni sit. Ab eo meatu, qui in pectore buccini refert speciem, alia est sinuatio funiculi crassitudine, sub qua duo, quaedam sunt appendices intestino arenacea genitali femini destinata. Atque haec mas habet. At foemina ova ibi, colore rubra, quae annexa ventri, atque utrinque ad latus intestini, ad carnosas usque partes, membrana tenui continentur.

Generatio. Coeunt more quadrupedum retro mingentium, scilicet, ut foemina caudam supinam exponat, mas suam superimponat et applicet; et coeunt ineunte vere juxta terram, et cum fideus maturescunt.

Antipathia. Inimicitias cum Labrace exercent, et a Phycide ac Lupo comeduntur. *Aelian. H. A. l. 7. c. 30.* Quo se modo ulciscantur, apud Aelianum habemus. Cum se, inquit, interceptas sentiunt, fastidium quod

eminet a capite, quodque simile est acutissimo triremis rostro, atque in summa parte secturas habet, modo ferrulae uncinatae, hoc, inquam, animosae illae bestiolae cum incurvarint, summa laevitate saliant, et tanquam saltatorium versant orbem. Lupus ore hiant squillam lassam comprehendit, haec in gutturis laxitate saltat, ut gula intumescat.

Ufus earum et in *Cibis* est et in *Medicina*. In *Cibis* pretiosum piscem Juvenalis nominat. Apicius tanti grandisculas faciebat, ut earum gratia in Africam navigaret, cumque priusquam navi exiliret Minturensibus minores animadverteret, gubernatorem, nulla excensione facta, eadem via Italiam repetere juberet. Hodie elixantur et cum aceto comeduntur: friguntur etiam in sartagine cum oleo farina adpersa. Olim ficus foliis affatae involvebantur. Difficulter concoquuntur, stomacho nocent, et Veneris desiderium excitant. Hoc et sibi contigisse Cardanus testatur. Hecticis eximie prodesse nullum dubium. Ajunt tritas et particulae impositas, cuspitem vel sagittam, si quae infixae, singulari attrahendi vi educere. Quidam escae ad mugiles capiendos admiscunt. Iisdem et lupus piscis inescatur.

Ufus.

Juven. Satyr. 3.

Athen. Dipsos. l. 1.

ARTICVLVS IV.

De Squilla in specie.

PUNCTVM I.

De Squilla lata sive Urfa.

TAB. IV. 3. *4. 8. 12.* *Nomen.* Quam Squillam latam Rondeletius vocavit, hanc nos *Urfam* et quidem Aristotelis cum Bellonio et Scaligero dicimus. Ubi enim porrecta jacet, urfi corium extensum repraesentat. A Squillis eam separavit Aristoteles, quod sub Squillarum nomine non notet. Neapolitani Messanenses in Sicilia Messacaram, quasi sit *ἡ μέγαν κροεῖς*, vocant.

Description. Rondeletius eam ita descripsit. Locustarum est magnitudine, sed latior, multo et magis depresso corpore et hirto, in fronte ossa duo, utrinque unicum, in ambitu ferratum, in quibusdam acutius, in aliis latius. His

pinnae duae alligantur. Inter haec duo enascuntur cornua, initio articulata, circa media bifida, ut ex duabus quatuor fiant, non valde longa. Brachia duo habet cum aculeis, veluti clavis eminentibus, pedibus majora, non bifida, quae in os flectuntur, quibus ori cibum tanquam pedibus admovent. Pedes utrinque quaterni sunt. Oculi parum prominent. Frons quadrata, et latior, quam in ullo Crustatorum genere. Tumores multi per dorsum sparsi sunt, ex quibus extant tubercula, quorum summa pars adeo rubet, ut carbunculos in annulorum palam inclusas dicas.

c 3

In

In Coenosis vivere argumento est, quod luto obsita e mari extrahatur. *Major* dicitur, accipienda sunt. Est alia, quam *Minorem* et *Caelatam* vocant. Scaliger *Cangren* Aristotelis credit, Rondeletius *Cicadam marinam*, quod cum Cicadis terrestribus magnam similitudinem habeat. Quinque tabellis constat, et dorso egregio naturae artificio varie caelatis et sculptis. Tota rubet. Dodrantalem magnitudinem vix superat.

Scalig. Ex.
245.

PUNCTUM II.

De Carangone et Squilla gibba.

TAB. IV. 6. Quas Aristoteles *καράγγωνες* aut *καράγγωνες*. Hesychius *καράγγωνες* vocat, eae Gazae sunt Crangines.

Descriptio. Est vero haec Squilla, si Descriptionem attendas, palmi majoris longitudine. Contegitur crusta tenui, laevi, candida, nonnunquam ex albo parum rubescente, quae cocta, tota rubescit, cornu instar pellucida. E dorso enascitur cornu in fronte ferratum, sursum recurvum, cujus denticulatae asperitates in superiore et inferiore sunt parte, non in lateribus. Oculi sunt cornei, in quibus subiecta pars cava cochlearis modo. Cornua sunt quatuor, ex quibus duo bene longa, tenuia et flexibilia. Pedes habet quinos; qui in calcar terminantur terni sunt.

Posterior pars pro reliqui corporis crassitie et magnitudine longa, septem tabellis constans, in quatuor pinnae definit: e quarum medio extat aculeus latior, quam in Squilla gibba. Quam Gesnerus vidit, partim rubebat, partim dilutius albicabat, ad latera flavescebat.

Ufus. Sunt omnium crustatorum sapidissimi. Carne tenera dulci, bonique et multi alimenti constant. Cau-

dae in primis crusta spoliatae, cum pipere, sale et aceto, mensibus Februario, Martio, Aprili, Majo, laudantur.

SQUILLA GIBBA *κρη*, propter gibbum, quem habere videtur, dum se curvat, dicitur. Alii *καμπύλας* et *κρητὰς* vocant. Graeci moderni Caridas et Caranidia nuncupant. Crangonibus sunt tenuiores, maxime in cauda extrema. Senos ante frontem gerunt valde tenues cirros. Caudam contractam, in cujus extremo pinnae sunt quinae: quarum quae medio loco posita est, ferratam duram, atque in acutum fastigiatam formam habet. In Santonum littore maxima earum copia. Ova parium et generant Locustarum more. Ceterum menses circiter quatuor gerunt. Cornu frontis elatum in palatum Lupi piscis insigunt, eumque interimunt. Ubi tanguntur saltant, ac tangentem saepe expavescunt, corpusque in aqua gibbosum arcuato motu promovent erucarum modo. Vendebantur olim in sportulis ex junci vimine contextis, friguntur cum oleo in sartagine: aut elixantur in aqua et comeduntur cum aceto.

TAB. IV.
5. 13.
Descriptio.

Arist. H. A.
l. 5. c. 17.

Anaxandr.
in Pindar.

PUNCTUM III.

De Squilla parva, et Squilla Manti Rondeletii.

TAB. IV. 7. Squilla parva nomine proprio caret. *Σκυλλαγον* Aristotelis non est, ut perperam Gaza convertit. Chelae enim hoc, Astaci modo, habet. Quidam *εγγυλαγες* a colore fortasse, quem vivis Rondeletius obscurum tribuit, dici volunt. Alii *μελικαρίδες*

Arist. H. A.
l. 5. c. 15.

apud Athenaeum propter suavitatem in cibo. Duplex istarum est genus. Unum *Majus*, duriore crusta quam Squilla gibba, quod vivum in aëre saltat, et noctu ut candela lucet, *Cambaretto* Romanis.

Differentia
et descriptio.

Alterum

Alterum *Minimum*, et tam exiguum, ut mille vix libram aequent pondere, Venetiis frequens. Cocis quibusdam Brava, Vasconibus, Civa-de, id est, avena, pugillatim enim devoratur. *Caput* habet pro Corpuseuli magnitudine crassum et latum, sine cornu. *Caudam* tenuem, gibbum parvum. *Oris* appendicibus et aliis Gibbae similes, punctis aliquot variatur. Bellonius vivas subfulvas spectari ait, coctas rufescere.

Locus. Et in mari, et in fluviis nascuntur: etsi Bellonius longe a mari provenire dicat. De Garumna canistris excipi, Scaliger testis est. Tarentinus fluviatiles nominat.

Ufus. Carne sunt adeo dulci, ut fastidium pariant. Vix ullum aliud Cibi genus, teste Rondeletio, dulcius degustaveris. In aqua hordei lotae, et in carnis jure coctae, hecticis maxime conveniunt. Cum crustis adjecto pipere elixae, venerem stimulant. Icon quam hic damus, Gesneri squillam parvam exprimit.

TAB. IV. 9. *SQVILLA MANTIS*, nomen a bestiola quadam ex Locustarum genere accepit, nec antiquis est dicta. Occitani eam *Preguedieux*, id est, precantem Deum appellant, quod semper manus junctas teneat, et corpore sit, jejunantium instar, gracili et macilento. Divinare eandem vulgus credit, et de itinere quaesitam alterum brachium extendere.

Mathiolus *Hippocampum* appellat, Bellonius *Cicadam marinam*, quam *Speusippi Nympham* esse suspicatur, eandem ita descripsit.

Descriptio. Tenuis est, inquit, hujus crusta, cruda ita albicat, ut fere transpareat. Una cum pisiculis marinis saepe suo cortice contexta extrahitur, et simul cum carpionatis, bocis, maenis, et trachuris canistris inseritur. Natura incredibili fere artificio. Cicadae oblongum corpus decem *tabellis*, affabre articulatis loriceavit: quarum prima, quae caudam extremam conficit, caudam in lateribus expandit. Cauda porro duabus maculis phoeniceis subrubris insignita est, quae duorum oculorum speciem praefereunt, estque aculeata et crenata.

Prima tabella a cauda incipiens, versus secundam, tertiam, quartam, quintam, et sextam, pinnulis fimbriatis multiplicibus subtus munita est: quibus, dum in mari natat, aquam percutit, et corpus incitat.

Tres *tabellae*, quae sex praedictas subsequuntur, ternis utrinque pedibus communitae sunt, ad cervicis autem initium, duo brachia majora oriuntur, quibus cibum apprehensum ori suggerit: sed ea cancris, alter quam locustis forcipantur. Sunt enim in longum exprorecta, atque in extremo grandioribus crenis suffulta, quibus cum cibum corripit, ex uno brachio, ad aliam brachii articulationem transfert.

Horum autem extrema velut in duritiem osseam abeunt dentiscalpiis conficiendis ob id expetita. Pars quae capiti contigua est, in exile quiddam terminatur, et contra quam cauda se in latum diffundit. Extra aquam prorsus immobilis et imbecillis est.

Aculeum unum habet utrinque ori praefixum, ut Phalangium et Scolopendra, quo mordicus cibum a pedibus suggestum continet, quem postea dentibus conficiat, et in stomachum detrudat.

Dentes illi natura in oris lateribus protulit, unico utrinque offi crenato, V. litterae formam referente infixos. Cujus anterioris partis officium est, ea incidere, quae mandit: posterioris vero, quae crenas habet, conterere. Nam idem os, duos habet dentium ordines.

Praetenturas duas in fronte breves, ursinis similes, ostendit, trifariam in extremo diffusas: ac rursus duas alias in lateribus praedictis breviores. *Oculos* habet virides, exertos, quos non alveo ut Cancrinum et Locustarium genus condit: sed ante hos pinnulas exporrigit eis similes, quas in cauda gerit: ex quo multi decepti caudam *caput* esse crediderant. Strias rectas in tergore, atque in capitis tabella ductas profert. Pisce dissecto, *dentes*, fortibus musculis movere conspiciuntur. *Cerebrumque* adeo esse exiguum, ut vix hordei grani magnitudinem aequet:

quet: Optici tamen ad oculos perducere pellucido esse addit. Eodem modo parit et coit, quo aliae squillae.

Ufus.

Carne est molli, dulci, delicata. Huic affinis est *Tamaruguacii* Brasili-

ensium, *Camaron de Salgado* Lusitanis dicta. Caput habet triangulare. Barbam cancerinam octuplam. Et in eo tantum a Manti differt, quod in anteriori parte corporis pedes non habeat, nec brachia interius ferrata.

TAB. LI.
Marcgrav.
Hist. Brasil.
l. 4. c. 20.

CAPVT II.

De Crustatis rotundis.

ARTICVLVS I.

De Cancris in genere.

Crustata, quae Latini Cancros vocant, Graecis *καρκίνος*, quasi *καρκίνος*, quod *κόρος*, id est, pupillas, et oculos mobiles habeant, dicuntur.

Description.

Siculi *καρκίας* vocant, Hesychius *καρκίς*. Apud Varinum *πύλαρις* vel *πύλαρις* Cancer dicitur, quod ostrea lapillo inter testes seu valvas (*πύλαρις*)

Arist. H. A. l. 4. c. 10. et 3. *ἡ πύλαρις*) injecto, venetur. Caudam habent revolutam, hinc *ἐπιμάλμα*

πύλαρις Aristoteles vocat, quae ex tabellis constat, et corpus posteriore parte integit: Caput indiscretum. Cerebro carent, et si partem quae cerebri fungitur munere habeant. In obliquum alpicunt inclusis crustae fragili oculis. Pedes, qui in obliquum feruntur, eis denique cum forcipibus, quorum dexter in omnibus major, et in primoribus superior pars movetur, inferiore immobili.

Aristot. de part. l. 4. c. 8.

Dentes interius bini primores, et inter eos caruncula linguae effigie. Stomachus ori continuo junctus exiguus.

Plin. H. N. l. 9. c. 31.

Mollibus et petrosis locis gaudent: quin et sub terra inveniuntur. Hyme aprica littora sectantur aestate in opaca gurgitum recedunt.

Locus.

Victus.

Vescuntur conchiliis. Polypum ob nimiam Venerem imbecillum devorant, nec a suo genere abstinere.

Arist. H. A. l. 4. c. 2.

et l. de Respirat.

Aquam quam ore excipiunt, parte oris exigua emittunt, hinc apparet circa os spuma, quod aqua et aer, qui cum ea hauritur, per attractum et rejectum agitentur.

Galen. de cib. bon. et mali succi.

Galenus dulci et salsa aqua vivere scribit. Lacte potatos sine aqua diutissime, author de natura rerum.

Generationem si spectes, Cancris parte priore copulantur, sua opercula loculosa illa rugosaque, mutua confectione component. Primum Cancer minor ab averso supervenire solet, tum major, ubi ille supervenerit. Ova edunt in operculo, hinc istud foeminis latius, et hirsutius; ita a maribus discernuntur.

Generatio.
Arist. H. A. l. 5. c. 7.

Addit tamen Plinius, foeminae primum pedem duplicem, mari simplicem, eundem duas inter ventrem et caudam spinas habere, quibus illa caret.

Plin. H. N. l. 9. c. 31.

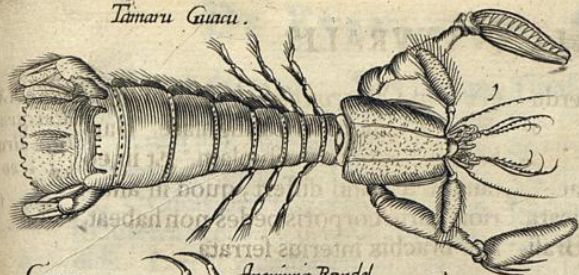
Soli e crustatorum genere non nant, sed incedunt, et quidem transverso latere, quod fimiis et uris, propter posteriorum pedum latitudinem, competit. Cum enim motus tractione et pulsione fiat, et sic secundum artuum flexiones, quae Cancris introrsum ad pectus sunt; ideo quasi cum triremes circumaguntur, lateris unius remiges impellunt, altrinfecus inhihent, aut retro trahunt, ita quam in partem processurus est cancer, ejus lateris utitur cruribus ad carpendum solum, alterius lateris ad aspellendum. Insidias incredibili sagacitate subodorantur, et confestim se vel luto obruant, vel inter saxa subducunt. Univerfi ubi aliquando congregantur, os Ponte evincere non valent: quamobrem regressi circumeunt, apparetque tritum iter. Concurrunt inter se ut Arietes adversis cornibus. In capiendis ostreis et conchis, summa calliditate utuntur. Calculos enim et lapillos, patulae hiantique eorum testae ingerunt, ita ut occludi nequeat, mox dentato forcipe pisculentam carnem abra-

Motus.

Natura, et Ingenium.

Plin. H. N. l. 9. c. 38.

Tamaru Guacu.

Cancer: marinus. Krab. Tab. V.

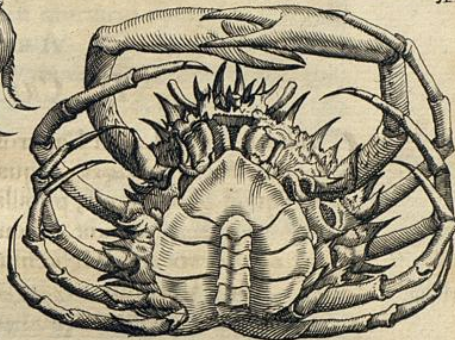
Cancer: Anoninus Rondel.

Cancer: Heracleoticus Rondel.

Cancer: max. mer spin.

Hypocarcinus.

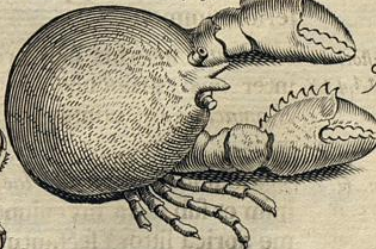

Cancer: Heracleoticus aller.

Crabbe.

Cancer: Heracleoticus. 3.

Cancer: Rondel.

Cancer: Krabbe.

Pagurus: max. mer spin.

12

Pagurus: farn.

13

abradentes devorant. Sole signum Cancris transeunte, Cancrorum cum exanimati sunt corpora in sicco transfigurari in Scorpiones Plinius author est. Ovidius, brachiis orbos, scorpiones, si sub terra occultent, urproducere, prodidit. Latent mensibus quinque, et veris principio senectutem anguium more exuunt renovatione tergorum, et tum mollis admodum crusta subnaescitur, et vix prae teneritate ambulare possunt.

Ufus. Durae sunt carnis, ideo difficiles concoctae, sed firmi alimenti. Id apud Galenum, Athenaeum, et alios invenies. Nec in Medicina spernuntur. Plinius Sole cancri signum transeunte contra serpentum ictus mederi tradit. Sues percussas hoc pabulo sibi mederi

Thrasyllus author est. Apri hyosciammo devorato Cancros pro remedio quaerunt. Cervi a phalangio vel quovis alio admorsu iisdem sibi medentur. Carbunculos et carcinomata in mulierum parte, praesentissimo remedio sanari, tradunt, Cancro foemina cum flore salis contuso, post plenam lunam, et aqua illita, ut apud Plinium legimus. Ad stranguriam, tres in aceti cyatho cocti, in mortario contusi et expressi propinantur. Succus cum aqua florum Cyani destillata expressus, gingivis puerorum in dentitione salubriter illinitur. Pulverem Ranzovii ad dissolutionem nervi apud Aldrovandum vide. Lapis in capite repertus, et aceto acerrimo immixtus, motum manifestum habere deprehenditur.

ARTICVLVS II.

De Cancris in specie, et quidem de Cancris extra conchas in salis aquis degentibus.

PUNCTVM I.

De Cancro marino.

TAB. IV. **C**ancris degunt extra conchas, vel in
TAB. V. istis. Illi vel sunt in aquis salis vel in dulcibus. Inter illos, qui in aquis salis sunt, *Cancer marinus*, *Cancer Maja dictus*, *Pagurus*, *Cancer eques*, *Cancer flavus*, *undulatus* Rondeletii, *Cancer varius*, *Cancer cordis figura* et alii *Chelorum longitudine* differentes. *Cancro marino* generis nomen inditum est, nec in eius descriptione Rondeletius, Belonius, et Gesnerus conveniunt.

Rondeletii acuminatus magis est parte anteriore prope oculos, et duo habet cornicula, quibus horum caret. Rotundo est ac circinato corpore Belonii, anteriore parte crenis diviso, crustaceo tegmine convestito. Majores trium aut quatuor digitorum latitudinem non excedunt. *Hepar* habent rubrum, quod Aristoteles mutim nominare videtur. Intestina multiplicibus cirris obfessa, moventurque horum partes solidiores albis musculis agentibus. Aldrovandus aliam observavit speciem, cujus pes ultimus, qui ab utraque parte est, brevioribus et crassioribus constat internodiis, et aliis pedibus est curtior, in fine duabus, aliis articulationibus latior. Plurimi prope insulam Canibalorum, quae

hodie Domeneca dicitur, reperiuntur, et quia in saxis habitant, *πετρώεις* Oppianus dixit. Sunt et *mares* et *foeminae*. Illis color rubentior, his ex livido in cyaneum tendit. Mares foeminas opprimere videntur antequam ineant. Crura in ventrem inflectunt, dum incedunt. Rondeletius foeminae partem inesse quandam croceam scribit, qua mares carent. Ovorum putat esse materiam. In Bosphoro Thracio, vento violento ingruente, contra fluctus nituntur: Circa promontoria, ubi major vis venti, singuli in sinuoso loco se tenent.

Maxime, in *Cibis*, foeminae cum ovis turgent laudantur, ideo majus earundem Bononiae pretium. In India succo dulci cum luna parturit turgere, plena eodem destitui, a quibusdam proditum. In *Medicina*, phthisicis carnem prodesse Rondeletius experientia docuit, quod et apud Marcellum invenies. Stranguriam sanant si duarum drachmarum pondere ex lacte materno vel nutricis infantibus porrigantur. Ad quartanam, scabiem, et oculorum lachrymas ab Avicenna, ad Carcinomata a Plinio laudantur. Iidem pilos e mamma tollunt.

Alcian. H.
Al. 7. c. 24.

Ufus.

d

PVN-

PUNCTVM II.

De Cancro Maja dicto.

TAB. V. 5. **C**ancer Majas dictus, nomen a magnitudine sumsit. Mam *μαῖα* quae amitam et nutricem significat, aliquando etiam pro grandiore natu sumebatur.

Descriptio. Eo a Paguro differt, quod hic parte anteriore latus fit, Maja se posteriore in latitudinem diffundat, anteriore coarctetur, et magis orbiculata sit.

Corpus illi tam grave, ut ad incesum sit ineptissima, idque vivae livet, aut virefcit, aut rubore phoeniceo aspersum est; quam si supinam contempleris, tria parte anteriore brevia specula ab ipsius crustae tegmine continuata cernes, inter quae praetenturae duae delitescunt. Crura quaternis articulis intercepta sunt, alta et exilia. Pedes utroque latere quaterni, quinque articulis intercepti, unguibus bene muniuntur. Tibiae multa scabritie exasperantur. Foemina operculum latiusculum habet, sub quo duo foramina membrana oclusa, in ipsis posteriorum tibiaram radicibus collocata apparent. Quatuor praeterea femicirculis utitur in natando, a quorum radicibus octoni produnt pinnati ramuli, quibus haerent ova in foetis. Interanea si spectes, in capite atque adeo ore ipso duos osseos dentes gerit: in palato, carunculam quae linguae vice fungitur: ante dentes bina denticulata ossicula, atque in ejus ore cavitatem statim ante gulam, in qua quod rubrum continetur, habet multiplices flexus. Vulvam esse Belonius putat. Ex hac enim ova prodire compertum est. Subsequitur cavitatis satis capax, vacua quidem ea, dum jejuna est piscis, ut vel os alterum, vel ventriculum ejus esse dicas: cui etiam dentes adfunt numero quaterni, incisarii, et unus molaris, a quibus gula incipit, in cujus summo epiglottidem manifeste videas: ea autem ad apophyses meatibus committitur adeo exilibus, ut vix appareant: et quemadmodum vulva adimplebat majorem partem recessuum, sic apophyses ubique per cavitates immit-

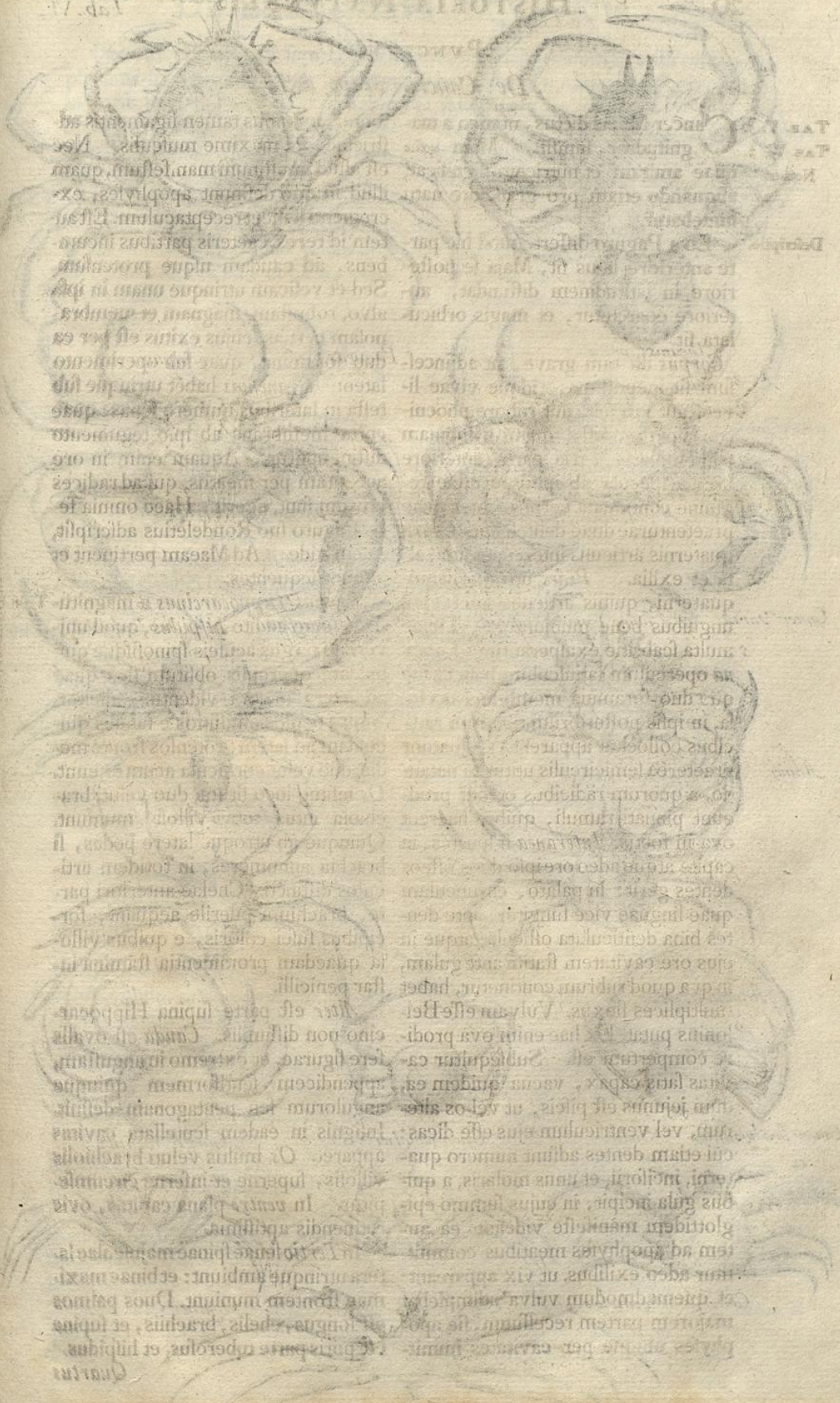
tuntur, tenuibus tamen ligamentis adstrictae, et maxime musculis. Nec est aliud intestinum manifestum, quam illud in quo desinunt apophyses, excrementi scilicet receptaculum. Est autem id teres, caeteris partibus incumbens, ad caudam usque protensum. Sed et vesicam utrinque unam in ipsa alvo, robustam, magnam et membranofam cernas, cujus exitus est per ea duo foramina, quae sub operimento latent. Branchias habet utrinque sub testa in lateribus numero fenas: quae certa membrana ab ipso tegumento distinguuntur. Aquam enim in ore acceptam per meatus, qui ad radices crurum sunt, egerit. Haec omnia fere Paguro suo Rondeletius adscripsit, quem vide. Ad Maeam pertinent et aliquot sequentes.

Primus Hippocarcinus a magnitudine, cum addito *hispidus*, quod universum tergus aculeis spinosisque quibusdam operculis obsitum sit, quae ad latera majora videntur, dicitur. Supra oculos emissitios e tabulis quibusdam ad latera protensos fronte media, duo velut cornicula acuta exeunt. Os infimo loco situm, duo veluti brachiola intus tota villosa muniunt. Quinque ab utroque latere pedes, si brachia annumeres, in totidem articulos distincti. Chelae anteriori parte, brachium puerile aequant, forcipibus fusci coloris, e quibus villosa quaedam prominentia stamina instar penicilli.

Alter est parte supina Hippocarcino non dissimilis. Cauda est ovalis fere figurae, et extremo in angustam, appendicem scutiformem quinque angulorum seu pentagonam desinit. Insignis in eadem scutellata cavitatis apparet. Os multis veluti brachiolis villosis, superne et inferne circumspicitur. In ventre plana cavitatis, ovis retinendis aptissima.

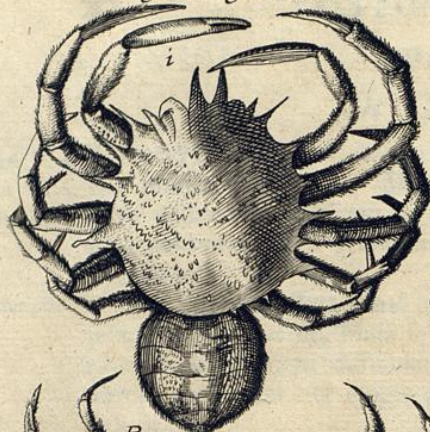
In Tertio senae spinarum majusculae latera utrinque ambiunt: et binae maxillae frontem muniunt. Duos palmos est longus, chelis, brachiis, et supina corporis parte tuberosus, et hispidus.

Quartus

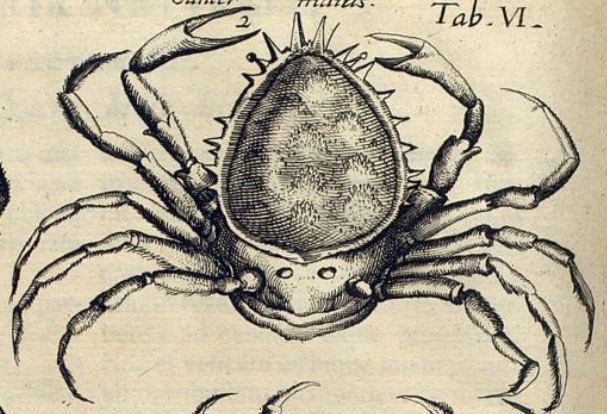
Quercus

Pagurus femina

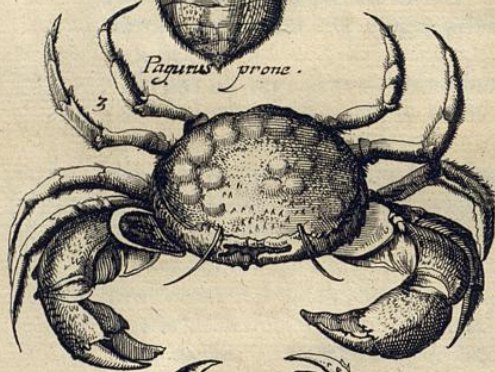

Cancer maris

Tab. VI.

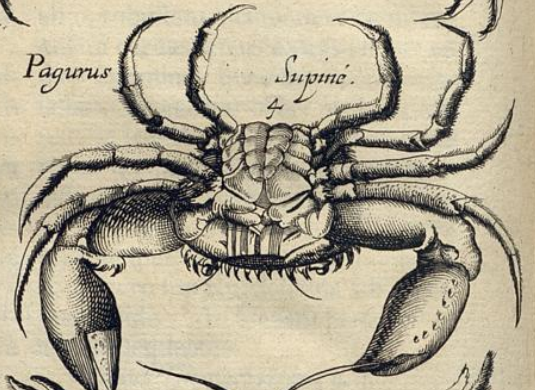

Pagurus prone

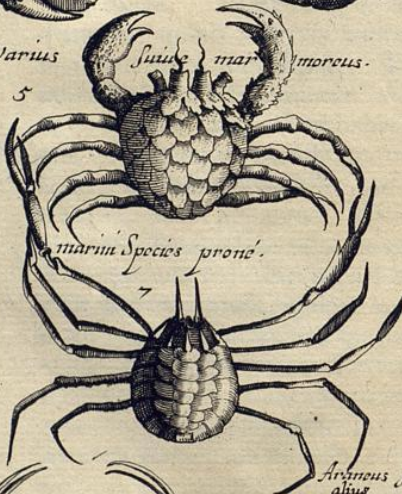
Pagurus

Supine

Cancer Varius

maris moreus

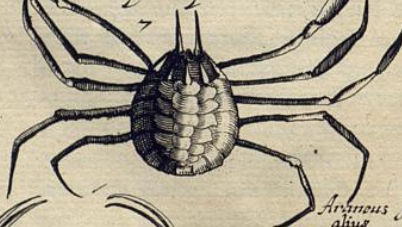
Cancer flavus

sinu Undulatus

Aranej

marini Species prone

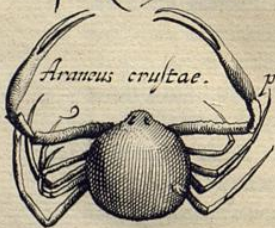

Aranej m. Spec. Supine

Araneus crustae

prone

Araneus supina

alius

Araneus aliis

Cancer brachycheilos Rondel

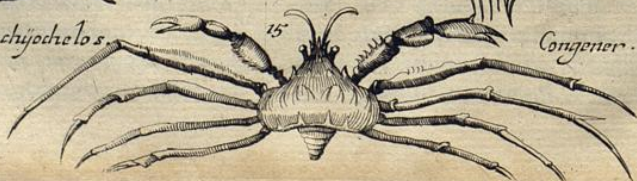
Cancer minutior

Cancer minut

Cancer brachycheilos

Congener

Quartus ejusdem est figurae, sed pluribus spinis ab utroque latere et in dorso horret, pedibus et brachiis hirsutus, et supina parte, variis coloribus, sed praesertim rubro, maculatus.

TAB. IV. 4.
5. 6.

Quintus quem *Heracleoticum* *Rondeletius* vocat, aculeos in fronte habet et in lateribus. Pars testae pro-na aculeis aspera est, et hirta, coloreque fusco.

Sextus asperitatem in testa tomentosa habet, coloreque est cinereo et fusco.

Reperiuntur in Aegaeo, Ionio et Adriatico mari. Locus.

Mares eliguntur autumnus, hyeme et Aprili mense *ad Cibum*, in plenilunio: foemina vero reliquo anni tempore usque ad Septembrem. Assantur etiam in furno ano et ore clausis, ne quod intus est liquidi effluat. Ufus.

PUNCTVM III.

De Paguro.

TAB. V. 13.
14.

TAB. VI. 1.
3. 4.

Nomen.

Description.

Paguro, *παγὺρ τὸ ἔρην καὶ φυλάττειν ἐν πάγοις*, id est, *κρεμνώδει τόποις*, quod in locis praeruptis versetur, nomen inditum est. *Simeon Sethi* eum *Carcini* appellatione dignatur. *Apolladio* *Cancer* marinus dicitur. *Scholias* *Aristophanis* *Caraburi* exponit. *Moderni Graeci* *Paguri* nomen adhuc retinent, idemque in *Dalmatia*, teste *Massario* retinetur. Latior est quam longior, et ex Oceano in pedalem longitudinem abit. Visus in *Anglia* decem libras pendere. Valida crusta integitur et laevi, eaque novem in gyrum crenis imbricis modo incisa est. Color vivorum vividior prae nimia rosei exhalatione veluti subnigra tergora apparent. *Crura* utrinque blaesata quatuor habent, villis hirta, ternis articulationibus geniculata, in quibus ungues acuti oblongique sunt minime bifidi. *Brachia* bifidula parte anteriore binis articulis intercepta forcipibus crenatis munita, in extremo nigra: quibus quae constringunt ut edant, etiam dura confringere possunt. *Branchias* utrinque in latere ostendunt dispositas, ut reliquum genus *Locustarum*, sub tergoris crusta fenis ordinibus ad tibiaram radices infertat. In ore tot comperies naturae secreta, tot adstantes appendices, tot pelliculas, ut coactus incredibile artificium necesse est fatearis. *Mutim*, quae hepar est, habet dulcissimam, maxima ex parte subrubram, cum infinitis prope apophysibus flavis grandistomacho adjacentibus. Reliquae partes internae musculis albis constant, quibus externae moventur.

Rondeletius sub nomine *Cancris* *Massariae* descripsit. *Differentias* si spectes, alius est *Mas*, alius *Foemina*. *Scaliger* alium orbiculatiorem, fuscio-rem, et majorem facit; alium quadratiorem et minorem, colore dilutior, et paene pallida viriditate. *Poreffos* vocant *Venetii*.

Huc pertinet *Cancer Heracleoticus* *Bellonii* ab urbibus *Heracleis*, quarum una *Ponto*, altera *Propontidi* adjacet, dictus. *Crusta* firmiore munitur ut *Maja*, *Tibias* utrinque quaternas habet, *brachia* duo admodum firma, binis articulis geniculata, forcipibus robustis bifidula, hispida, et bene armata, quorum pars superior elatis crenis vallata est. Nonnulli *Gallum marinum* vocant, quod *brachia* ejus in crista galli modum tornata videantur. *Dorsum* tuberculis exasperatur et coloris est miniacei.

Huic similis est *alter* pilorum densitate, *Urbi* corium referens. Differt a priore primum chelis, quae longiores sunt, et in extremo utroque, quae forcipem facit, et instar dentium sibi invicem dum clauduntur contingunt, colore miniaceo: praeterea pedibus brevibus, quorum duo posteriores utrinque brevissimi, antennis et oculis magis a se invicem distantibus. *Invenitur* in mari *Tyrrheno* et *Adriatico*: sed in Oceano maximus. Vidit *Rondeletius* unum, cujus latitudo palmum majorem superabat, longitudo ad semicubitum accedebat. *Alexander* apud *Aelianum* genus quoddam *Cancrorum* commemorat, quorum testa circumferentia undique pedis Aelian. H. A. l. 17. c. 1.

dis mensuram impleat. Miras eorum magnitudines in sinu quoque Persico Strabo refert. Suetum ipsis in tegumento se exuere. Hoc cum luxari et a corpore abscedere sentiunt, furiis quasi agitati huc et illuc feruntur, et plenioris victum quaerunt, ut tumore inflatis facilius crusta rumpatur. Elapsi si miles mortuis in sabulo jacent, sibi restituti sabulum gustant, et postquam se

Aelian. H.
A. l. 9. c. 45.

abdidere, non citius ex latebris, egrediuntur, quam pristina armatura instructi. Muscae sunt adeo amantes, ut eadem capiuntur. Captos aliquando foramina subire, et mortuos in Scorpiones mutari Nicander prodidit.

Nicand. in
Theriaca.

Inter lautissimos numerantur cibos, sed difficillime digeruntur. Cum coquantur parum rufescunt et parum nigrescunt.

Ufus.

PUNCTVM IV.

De Cancro Equite.

Nomen.
Arist. H. A.
l. 4. c. 2.
Plin. H. N.
l. 6. c. 3.
Aldrov.
l. 2. c. 20.
Description.

Cancer Eques a velocitate cursus nomen accepit. Hesychio est δέσμων, Aeliano δέσμων Cursor, aliis Graecis ἵππευς Eques. Major est Castanea parva, colore subalbido, punctis subbruis consperso, et ut Pagurus, tornato. Soli objectus totus pellucidus est, praeterquam in ea corporis parte, quae interanea continet. Oculos grano phaseoli non habet majores, quibus acutissime cernit. Tibiae sunt villis levibus obsessae, utrinque quinae: quarum duae anteriores brachia sunt forcipata, quibus cuncta complectitur: reliquae graciles unguibus rectis et obliquis variatae. Hujus generis forte erit, qui Rondeletio *Cancer latipes* dicitur, nuncis juglandis magnitudine aliquando paulo majore. Chelas habet denticulatas et articulatas, pedes utrinque quatuor. Postremus et minimus, quod in osseam latitudinem desinat, nomen Cancro imposuit. Testa est laevi, parte superiore albescente, quodammodo nigricante. Cum maris purgamentis in littus ejicitur. Huic similis est quem

Bellonius Graecis μικρὸν καρκινον, Romae Grancettum vocari scribit. Punctis frequentibus candidis in tergore variatur Ophitae modo. Singulares digiti quaternis constant articulationibus. Amphibii sunt, et in maximis ardoribus meridiano tempore e mari egrediuntur, diemque sub sole transigunt, circa vespere mare repetunt. Tanta velocitate ferri vidit Bellonius, ut ne unum quidem unquam cursu consequi potuerit: quin nec lacertam ex ambrosia, sub qua delitescerebat, exilientem, assequi eundem potuisse. Volare potius quam currere videbatur.

Dromonem Hesychii quidam in maris aestuariis capi scribunt, sagittaeque modo per aquarum summum decurrere. Facit Aelianus quorundam mentionem, quos πετρηλας a volando (Gillius legit πηλας) vocat, quod per parvis alis volatum exerceant, quibus currentes non utuntur. Potest ipsis πετρώδων titulus, qui ex Cratete Comico ab Athenaeo datur, tribui. Negliguntur in cibis propter exilitatem.

Locus.

Aelian. H.
A. l. 7. c. 30.

PUNCTVM V.

De Cancro flavo undulato Rondeletii, Marmorato, Cordis figura, et aliis Chelarum longitudine differentibus.

TAB. VI. 6.
Aldrov. l. 2.
c. 21.

Cancer flavus undulatus, a colore et lineis, quae in prona parte sunt sinuosae undarum modo, non aliter quam Cameloto vulgo nuncupato, nomen sortitus est. Pedes quaternos habet longos et hirsutos: Chelas duas magnas, etiam hirtas: Cornua duo satis longa: in fronte appendices duas, in lateribus alias. Capitur circa Antipolium et Lerinum insulam.

TAB. VI. 5.
Aldrov. l. 2.
c. 22.

Cancer Marmoratus sive varius, quod testa sit laevi, ac perpolita, et maculae

culis viridibus, caeruleis, albis, nigris, cinereis, Jaspidis instar et marmoris perspersus sit. Si mortuus in sole exsiccetur, totus fit flavus, maculae vero in mortuo statim evanescunt. Forfices habet aliis breviores et crassiores. Tubercula veluti gemmae in eis eminent, ut in Astaco. Cornicula duo e fronte extant. Post oculos, qui satis a se distant, testa est serrata. In saxorum cavernulis degunt, et ita pedibus haerent, ut vix avelli possint. Crusta sunt caeteris

caeteris duriore. In faxis Agathensis littoris degunt.

TAB. VII. 4. *Cancer cordis figura*, Cornua duo e fronte prominentia habet, brachia quoque duo brevi forfice, et quater nos pedes. Pelagius est, et panagro ex alto mari cum piscibus in littus pertrahitur. In majorum Afellorum ventriculis saepissime reperitur.

Aldrov. l. 2. c. 23. *Cancris chelarum longitudine differentes*, vel sunt Μακρόχηλοι, vel βραχύχηλοι. Chelis vel tenuibus vel crassius. Μακρόχηλοι chelis tenuibus, sub Araneorum marinarum nomine apud Aldrovandum veniunt, et sub tribus generibus exhibentur.

TAB. VI. c. 8. 9. 10. 11. *Primum* est fusco et cinereo colore, parte priore qua caput est, acutum, oculis parum a se invicem distantibus, cornibus duobus acutis.

Alterum corpore est rotundiore, quod sub Aranei crustacei nomine venit.

Tertium magis rotundius, colore cinereo et fusco, chelis quam priores crassioribus, cui Aranei marini crustacei alterius in Tabula nomen inditum.

Differt ab his *Aranea marina*, cujus Aristoteles in Cancelli descriptione

meminit. Forma enim similis araneis est, nisi quod partem capiti et pectori subjectam araneo majorem habeat. Brachia forcipata habere pro corporis exilitate longissima Rondeletius addit. Μακρόχηλοι crassius brachiis, sunt hirsuti et asperi, ut aculeati videantur. *Unus* est prona parte corpore et pedibus albus, unde albicantis nomen. Chelis caeruleis, supina vero ruber. *Alter* priore minor colore nigricante, unde nigricantis appellatio.

Βραχύχηλων aliquot sunt species. Ex quibus Rondeletii ex rubro nigricat, Chelis valde brevibus ac tenuibus, pedibus proximis longissimis pro corporis ratione, crassius, acutissimis, lanugine quadam obducta. Frequens est in Lorino insula.

Reliqui sunt tenues et laeves, supina pars aculeos habet. Ex his unus ore est acuto admodum, et oculis a latere utrinque prominentibus, corpore undique aspero. *Minutior* dicitur.

Congener brachichelo Aldrovandi lagenam crasso ventre refert, caudam si demas. Capite est valde acuto, corpus parte supina aculeis horret, coloreque est caeruleo, prone albicat, forcipes Chelarum rubent.

ARTICVLVS III.

De Cancris fluviatilibus.

TAB. III. Aldrov. l. 2. c. 24. *Cancer fluviatilis seu fluvialis*, καρκίνος ποτάμιος Graecis dicitur. Simeon Sethus et Galenus, Pagurum fluviatilem vocavere. Eo a marino differt, quod sit testa duriore et crassiore; tibiis asperioribus, brachiis rugosioribus, et cum marinus lividum loti corticis colorem referat, fluviatilis ex rufo nigrescit. Marino, praeterea, ungues extremam tibiaram articulationem faciunt: fluviatiles multas crenas in gyrum circa ungues habent.

Locus. Frustra eos in Gallia, et Germania quaeras. In Graecia, Creta, Sicilia, et Etruria inveniuntur. Bellonius in Atho Macedoniae monte vidit, et in Ciliciae rivulis, qui non longe ab Issio defluunt. Tanta aliquando eorum ibi copia, ut temporis momento mille capi possint. In Nilo habitare apud Aelianum habemus.

Sunt Sarcophagi, et cum se invicem tangunt, pedes sibi arrodunt et vorant. Rondeletius cum ducentos Romae emisisset, denique in aquam, ut sese rescicerent, coniecisset, ita inter sese conflictati sunt, ut plures quinquaginta mutilatos reperiret. Eo tandem deventum est, ut omnibus necatis, unus tantum superstes fuerit. Ibidem ligonibus effossa scrobe vel paropside capiuntur. Juxta Ephesiam metropolim serpentes, qui ex caverna quodam egressi paludem tranare conantur, forcipibus arreptos interficiunt. Romae in foro piscario, filo appensi ac trajecti, prostant.

Eduntur omni tempore, sed aestate sunt meliores, et postea quam durum corticem exuerunt, magnatum mensis apponuntur. Lacte a quibusdam suffocantur. Avicenna in hecticis febribus cum aqua hordei valde probat.

Victus.

Aelian. H. A. l. 16. c. 38.

Ufus.

In *Medicina* easdem fere habent vires quas et alii. Tritos potosque ex aqua recentes seu cinere asservato, contra omnia venena prodesse, privatim contra Scorpionum ictus, cum lacte asinino, vel si non sit, caprino, vel quocunque, Plinius author est; quod et apud Dioscoridem invenies. Ad viperæ morsum bibuntur e vino per se, vel cum staphide agria, sale et polio, ut testatur Aegineta. Cinis ustorum prodest pavore potus periclitantibus ex canis rabiosi moribus. Aesculapion empiricus vivos in patella aeris rubri tam diu urebat, donec facile in laevorem redigi possent, luna decima octava, post canis syderis exortum, cum sol leonem ingressus esset. Hujus pulverem tenuis-

Plin. H. N.
l. 32. c. 5.

simum cochlearii unius mensura ex aquae cyatho propinabat, cum recentior esset morsus; augebatur quantitas, si inveteraverat. Huic remedio tantam vim inesse scribit Galenus, ut dicat nullos periisse, quibus hoc in tempore datum esset. Id ex proprietate substantiae fieri idem credidit. Triti in oleo et aqua peruncti, ante accessiones in febribus profunt, teste Plinio. Archigenes apud Galenum ex cancris scicis tritis, pedibus et eminentiis amputatis, drachma una, et asari drachma altera, cum aqua ex eodem flumine ex quo cancri sumta, medicamentum aquas educens componit. Hippocrates in vino suffocatos in fluxu uteri propinavit.

Plin. H. N.
l. 32. c. 10.

Hippocr. de
morbo. mu-
lier. l. 1.

ARTICULVS IV.

De Cancris in conchis degentibus.

PVNCTVM I.

De Cancris parvis.

TAB. VII. 3.
5.

Praeter ea, quae haecenus retulimus crustata, sunt et alia, quae in alienis conchis, ut Mitulis, pinnis, pectinibus, ostreis, ac varii generis turbinatis degunt, ut Cancelli, Cancris parvi, Squilli, et Scylari, figura non ulque adeo a praedictis diversa.

Descriptio.

Cancer parvus, qui pinnis innascitur, *πιννοφύλαξ*, quasi ὁ τῆς πίννης φύλαξ, ut Suidas, Hesychius, et Varinus tradunt, *πιννοτήρης* Chrysippo, ut Athenaeus citat, ἀπὸ τῆς τῆς πίννης ἢ φύλαξσεως τὴν πίννην, dicitur. Sunt autem, qui in ostreis reperiuntur, parvae fabae magnitudine, toto corpore candidi, praeterquam, quod pronae crustae medium rubescat. In pinnis qui degunt, majores sunt et magis rubri, alioqui chelis, pedibus, toto denique corpore aliis similes. A Cancellis eo differunt, quod parvi cancri viventium pinnarum et ostrearum hospites sint: Cancelli inanes duntaxat testas et turbinatas subeant, sintque longo corpore Locustis non Cancris simili.

Generatio.

De *Generatione* non conveniunt authores. Piscatores cum illis, quorum testis inhabitant, quasi ex eodem *Arist. H. A.* semine nasci tradunt, teste Aristotele. *l. 5. c. 15.* Apud eundem ista invenies verba. Pinnae quae petris aut saxorum ca-

vernīs adhaeserint, radices agunt, illic Margaritam generant. Vivunt autem et nutriuntur per partem carni haerentem. Hujus autem conchae ori adnascitur animalculum chelas habens, et cibum assumens, quod cancro parvo simile est, et vocatur Pinnophylax. Rondeletius cum saepissime Cancros parvos in Conchis et Ostreis ovisturgentes viderit, ex Coitu maris et foeminae et ovis provenire affirmare audeat. Ut ut sit, non possunt isti nisi in aliis procreari, ut nec vel viscum vel polypodium, nisi super aliis arboribus crescere.

Quae de eorum prudentia apud Plutarchum, Oppianum, et alios invenies, quod nempe pinnam regat, et de appropinquante praeda admonet, fabulosa sunt. Decem Pinnas aperies, antequam unum pinnophylacem invenias.

Aqua tantum et luto eadem pascuntur, ut Mytuli. Latere in eis crede, ut vitam servant tutam, Molliore testa praediti, injuriis magis sunt obnoxii. Ideo et spongiarum cavernulis saxorum rimis, et in externis testarum quibus Ostrea testis sunt cavis, saepissime Cancros parvos se reperisse, Rondeletius affirmat.

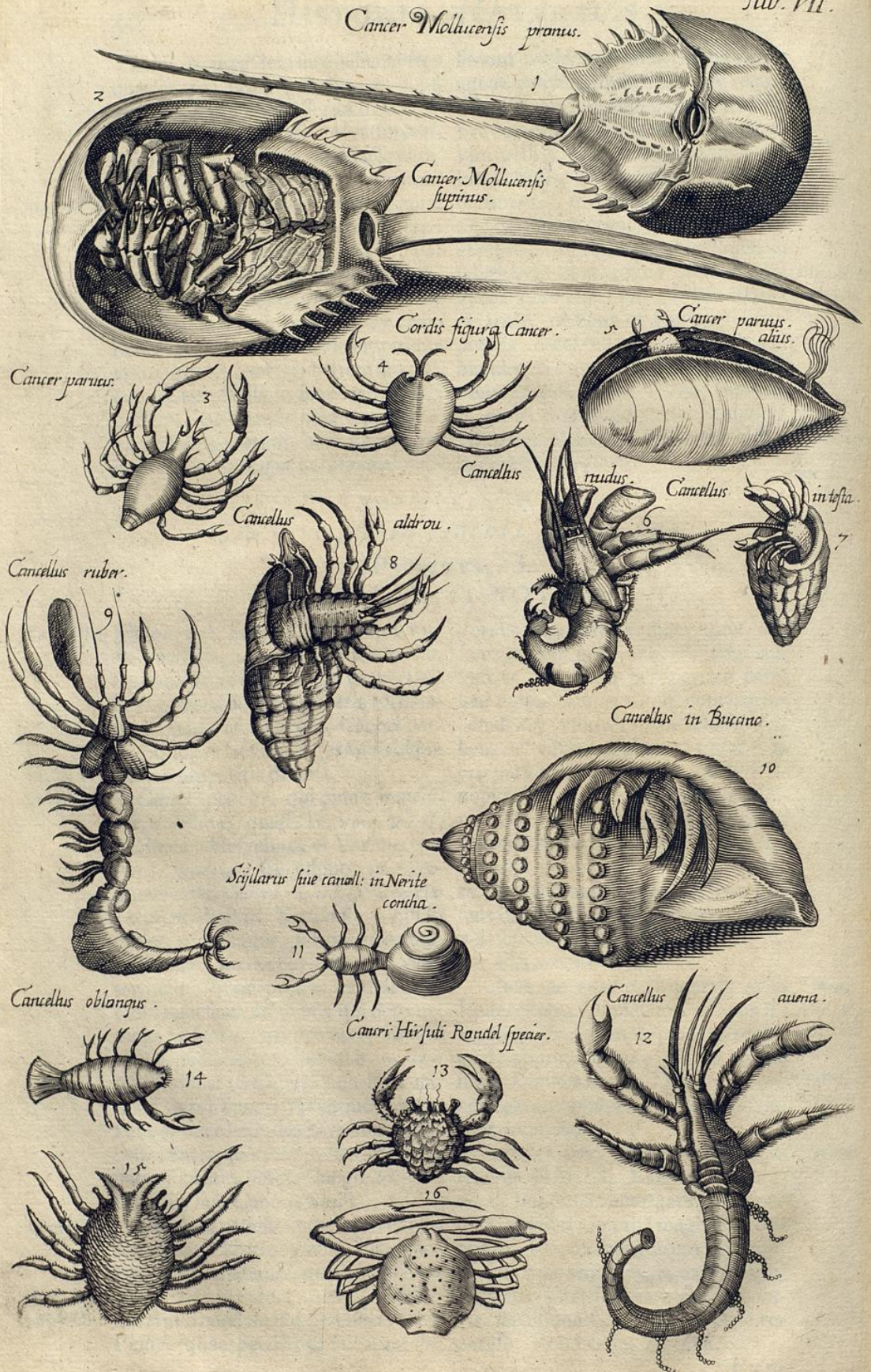
Mores.

Plut. de solertia animal.

Oppian. Hal. l. 2.

Victus.

PVN-

Amphibæna marina.

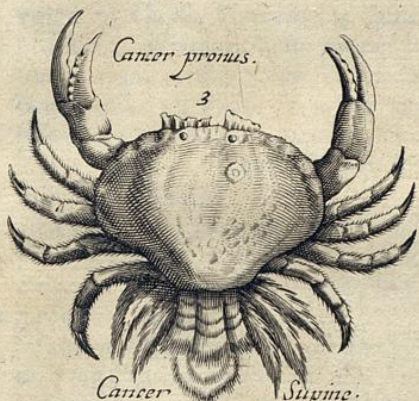

Tab. VIII.

Cancer Heracleoticus hirsus prone,

Cancer proneus.

Cancer Supine.

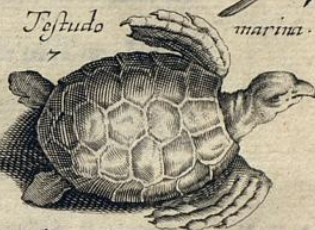
Cancer Heracleotus hirsutus supine,

Crabon.

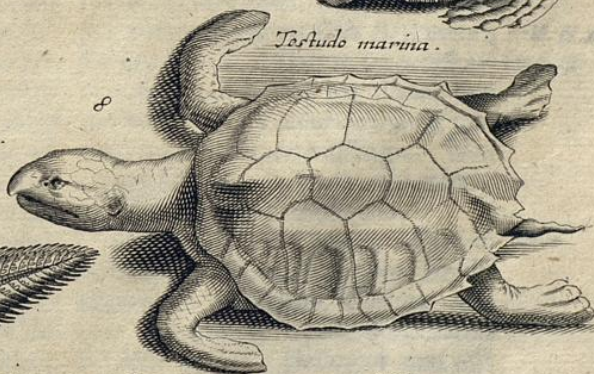

Testudo marina.

Testudo marina.

8

Stella

marina maior.

Stella marina tredecim radius.

10

Stella marina minor.

11

TAB
No

Ald
l. 2.
Desc

Arij
l. 4.

PUNCTVM II.

De Cancellis.

TAB. VII.
Nomen.

Qui Latinis Cancellus, Graecis est *καγνίσιον*, Oppiano *καγνίσις*. Plinius eum et Cancrum parvum sub Pinnotheris seu Pinnophylacis nomine confudisse videtur, ut Aldrovandus ostendit. Gallis Eremita, Bernardus l'Eremita dicitur. Eremitam, quod alios fugiens in testa quasi in solitudine vivat. Bernardum autem, quod vulgo in Gallia Bernhardus fatuos proverbio dictitent: hunc autem fatuam, quod crusta tectus, chelas habens, quae ad vitam tuendam satis esse possent, alienas domos in quibus latitet, quaerat. Exactissime ab Aristotele describitur.

Aldrov.
l. 2. c. 26.
Descriptio.Arist. H. A.
l. 4. c. 4.

Communis fere est, ait Philosophus Crustatorum et Testatorum socius, quippe qui specie locustis similis spectatur, nascique seorsum per se solitus est. Verum quod testam deinde petit, quam ingressus est, hinc similis testa contextis animantibus est: quapropter is in ancipiti esse, genusque sibi vindicare utrumque videtur. Forma tamen, (quod simplicius dixerim) similis Araneis est, nisi quod partem capiti, et pectori subditam ampliorem quam Aranei habent. *Cornicula* duo rufa tenuia gerit, quibus *oculi* totidem subjacent, qui nunquam intro recedant, ut Cancrorum, sed semper eminentes appareant. *Os* sub iis est, quod veluti capillamentis pluribus circumdatur. Iis pedes subijuncti duo, bifurces, quibus cibum ori admovent. Bini item utrique adhaerent lateri, et tertius parvus. *Thoracis* pars inferior mollis tota est, dissectoque sinu pallidum intus cernitur. Meatus ab ore ad ventrem pergit. Foramen excrementi peripici nullum potest. Pedes ac thorax duritiem prae se ferunt, sed minus quam Cancri. Nexu nullo testis adhaeret. Buccinarum ac Purpurarum modo solutus liberque vagatur. Omnes sinistrum pedem crassiores dextro habent. Cum enim in testa circa medium corporis complicati vivant, quantum dextrae parti compressae alimenti ac proinde incrementi dece-

dit, tantum sinistrae liberiori ac laxiori accrescit. Bellonius addit, *Oculos* instar Astaci elatos habere, quos porrigit ac contrahit, maculis albis distinctos. *Dentes* osseos. Ab ore *oesophagus* tenuis ut filum ad stomachum protenditur. *Intestina* bis tantum revolvuntur: ac qui in ejus stomacho viridis humor spectatur, is in intestinis apparet candidus.

Tres ipsorum *species* Aristoteles facit. *Oblongior est*, qui Turbinem scilicet ingreditur, quam qui Neritim.

Qui in Natice degit, dextrum bifurculatum pedem parvum habet, cum laevum grandiusculum habeat, eoque potissimum ingreditur. Ad tertiam spectare videtur, de quibus idem ita. Sunt inter Cochleas, quae inter se bestiolas habent Astacis parvis similes, quae in fluminibus gignuntur. Sed ea differentia, ut praemollem intra suam testam carunculam habeant, forma qualesnam sint ex dissectionibus contemplare. Nos hic ternas Icones damus.

Scaligero Squilla minima, Vasconibus Civada, dicitur. Pugillatim enim devoratur. Reperiuntur in pisciculis, pedes novissimos latiusculos habent, ut ad mandum utiles sint. In saxosis locis, coeno, et luto versantur. Ex eodem gigni credidit Aristoteles, *Arist. H. A. l. 5. c. 15.* sed perperam. Ad latera enim adhaerent tanquam racemi aut globuli ova filo annexa. Et observatum est mares a foeminis aperte distingui. Nati conchulas ingrediuntur; ubi excrevere in ampliores transeunt.

Usus et in Cibis habent. Dorion enim apud Athenaeum, inter hepsetos refert. Gesnerus, Coctum odorem, colorem et saporem fluviatilis habuisse scribit. Bellonius non esse edulem, sed Julidibus, Channis, Percis, et id genus saxatilibus gratissimum ait. Galenus eorum usu Mullos deteriores, et mali odoris evadere testatur: sed forte hoc de Cancellis, qui in spongiis, et qui *καγνίσι* a foetido colore dicuntur, sumendum est. Et tantum de Crustaceis.

APPEN-

A P P E N D I X.

DE QVIBVSDAM CRVSTACEIS BRASILIENSIBVS
CANCRIS INPRIMIS.

CAPVT I.

De Guaja Apara, cancro maximo.

TAB. IX.

GVAIA APARA, cancer maximus, elegantissime variegatus. *Corporis* figura est Lunae bissectae similis, in latitudine habens tres digitos, in longitudine duos et semis (quanquam et majores reperiuntur). *Testa*, ut dixi, lunata est, in utroque latere posterius exsecta, et in acumina desinens. Anterior pars testae ultra medietatem coloris est obscure brunni, et variegata maculis ex albo flavescentibus: posterior pars ex albo flavescit, striis brunnis secundum longitudinem ornata.

Pedes habet octo; singulos quatuor internodiis constantes, subrotundos, ex albo flavescentes: brachia duo, quodlibet duos et semis digitos longum, et sesquidigitum latum, quodlibet parva forcipe praeditum, quibus non ita arte comprehendere potest, ut alii cancri. Est autem quodlibet brachium superius armatum et dentatum instar cristae galli, ita ut quando vivus brachia corpori applicatis ea componit, uti aptissime potest, cristas duas galli sibi invicem appositae esse appareat. Tenacula repraesentat rostrum galli, brachium itaque totum rostrum galli cum sua crista. Brachia autem etiam ex albo flavescent, et maculis brunnis sunt variegata. In aquis natans per os aquam exsufflat, quasi ex fonte exsiliret.

GVAIA alia species. *Corpus* rotundum, paulo oblongum, juglandem cum suo viridi cortice aequat, octo habet *pedes* cancrinos: duo *brachia*, quodlibet fere duos et semis digitos longum, at exilia; in parte extrema corporis tres habet aculeos

obtusos, et oculos plane exiles. *Color* totius corporis, brachiorum et pedum est albus; ac tota testa dorso egregiis maculis brunnis ordinatim distincta, in summitate majoribus, at in lateribus, minoribus: *Brachia* parvulis maculis ex rufo purpureis sunt variegata: pedes albicant in totum, ut et venter.

GVAIA alia species, quae rarius capitur. *Corpus* ellypticae figurae, latum, tres digitos et totidem longum, aut paulo minus; testa tecta est ellyptica, in ambitu multis corniculis praedita, superius autem convallibus: *ocelli* parvuli, ut alii: in quolibet latere pedes quatuor cum quatuor juncturis. *Crura* subhirsuta, et in extremitate unguem nigrum corniculi figura habentia. Anterior autem crus tres digitos longum, reliqua semper breviora unum altero. Brachiorum cum forcipibus, cujuslibet longitudo trium digitorum, crassities humani digiti, forcipe sesquidigitum longa et satis crassa. Ipsae extremitates forcipis paulo plus sesquidigitum longae, rostratae et exterius versus dentatae, quasi denticulis humanis, et ita apte sibi invicem quadrantes complicatae, quasi quis rostrum dentatum clauderet, in una tenacula forcipis, quae movetur seorsim, in medio etiam est dens albicans. *Color* totius cancri vivi saturate rubens, ut pruna nostratia majora esse solent, in medio corpore saturator, reliquis partibus dilutior: extremitas tenicularum rufi cum brunno mixti, ut cerasa nigra tingere solent. Coctus retinet colorem.

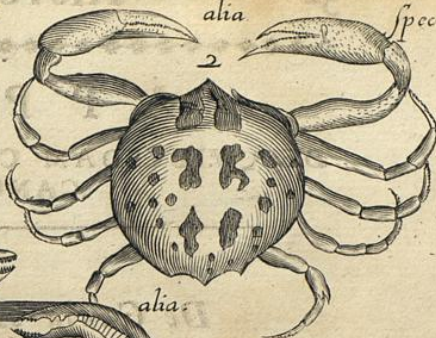
CAPVT

Guaia Apra. Tab. IX.

Guaia

alia

species

Guaia

alia

Guaia Miri.

Ciccie Panema.

Voa Vna.

Carara Vna.

Ciri

Apoa.

Guanthumi.

Anatu et Anabupinima

Maracoani.

Potiquiquixe.

14

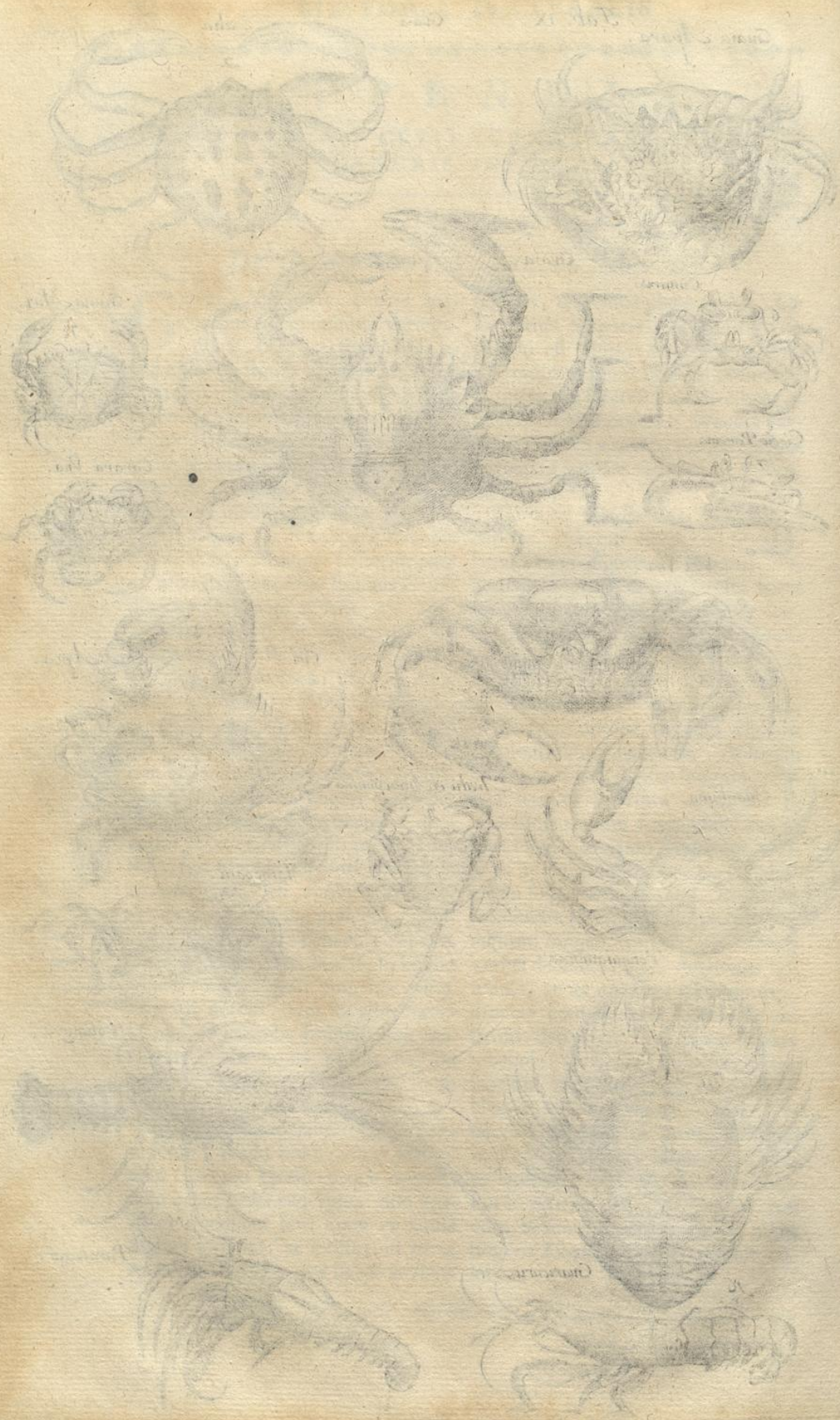
Potiquiya.

Guaricuru.

Pannacare.

CAPVT II.

De Guaja Miri, Carara Una, Cunuru, et Ciecie Ete.

GUAJA MIRI, cancerculus in falsis fluviis degens, nunquam excedit pruni magnitudinem; *testa* est ellyptica, anteriore parte in multos angulos definente: *Ocelli* parvi, breves: *brachia* duo, dextrum paulo minus sinistro: *crura* octo, quatuor internodiis constantia, et brevibus pilis hirta: color testae ferrugineus: brachiorum et crurum obscure violaceo-purpureus. Pili crurum pallidi, inferius forcipum latus albi-
cat.

CARARA UNA Cancer parvus, cuius corpus quadratum refert, cuius singuli anguli transversim abscissi, caeterum compressum, magnitudine semi-digiti. *Oculi* prominuli, haud longi, nigri, in angulis abscissis consistentes. *Brachia* brevia, forcipibus obrotundis crassiusculis: *crura* octo haud crassa, sed compressa. *Testa* cum cruribus hepatici coloris, seu instar hepatis tosti: *brachia* itidem: forcipes brunni coloris, qualis succus cera-
forum nigrorum: *Crura* minutulis

pilis hinc inde vestita, ejusdem cum cruribus coloris.

CUNURU, foemella est *Uca* una, figura et colore conveniens, solum magnitudine corporis et brachiorum differt, minor enim est, quam mas, et brachia habet parva, brachio maris sinistro vix aequalia, sinistrumque paulo grandius dextro; raros quoque habet pilos, cum *Uca* una tota sit hirsuta.

CIECIE ETE Brasiliensibus: *Crangverfinho des Manges* Lusitanis: *corpus* ad quadratam figuram accedit, et totum vix superat majoris avellanae magnitudinem: *Oculi* prominentes longiusculi quos recondere potest. *Crura* octo: brachium sinistrum ipsi maximum, non tamen crassum, forcipis tenacula tenuia et longa, aequalia, sine dentibus: dextrum brachium tenuissimum. *Testa* coloris hepatici: reliquum totum corpus cum cruribus obscure flavum ex pallido.

Edulis est; et Brasiliani illo curant morbum, quem vocant *Mia*.

CAPVT III.

De Ciri Apoa, Uca Una, Guanbumi, et Aratu Pinima.

CIRI APOA Brasiliensibus. Cancer marinus, *testa* quasi ellyptica tectus, quae in medietatis anterioris ora dentata, et in quolibet latere in acutum definit angulum, mediocris magnitudinis. *Brachia* habet duo mediocria, itidem dentata: sex *crura* et septimi et octavi loco posterius duos remiges planos, quatuor internodiis, circum circa pilosos, quibus utitur natans. *Oculi* longe a se invicem distantes, parvuli, cylindracei, crassiusculi, non tamen longi et ad quemlibet cirrhulus eminet instar pili. Totius testae color fuscus, seu nigricans, in qua diverso fusco cordis figura, aliae-

que depictae. *Brachia* fusca, forcipes ex caerulecente alben. *Crura* ad medietatem internam viridi et albo mixta: medietates exteriores caeruleae: remigum extrema pars, quae lata est, caerulea, reliqua viridis et albo mixta. *Corpus* interius etiam caerulefcit. Boni sunt saporis. *Ciri* ordinarie in fundo aquae salsae ambulant, interdum tamen ad littora prodeunt cum decremento maris, sed rarius. Capiuntur maris refluxu.

UCA UNA Cancer in palustribus degens, *corpus* ejus ellypticum, superius convexum, juglandis cum suo cortice magnitudinem aequans
e vel

vel etiam superans. *Crura* habet octo, quatuor juncturis: anteriora longiora, posteriora breviora: *Oculos* haud longe distantes, cylindraceos, haud longos, quos erigit et recondit, coloris pallide flavescens, pupilla hyalina. *Brachium* dextrum ipsi maximum, interius multis tuberculis acuminatis praeditum, ut et forceps: sinistrum parvum. Color *testae* superius olivaceus, flavo in extremitate intermixto. *Corpus* interius pallide flavescit. Omnia crura et brachia castanei sunt coloris, forcipes etiam superius, caetera pallide flavescens una cum tenaculis. Crura omnia inferius vestita sunt copiosis pilis longiusculis obscure castanei coloris. Carne sunt bona.

GVANHVM I, Cancer terrestris: corpus illi rotundum, sed paulum compressum, magnitudine Auriaci mali.

Pedes habet octo, quinque digitos longos, quatuor internodiis: *crura* longis pilis vestita: os magnum et ad latera oris utrimque latitudine unius digiti hirsutum, ut et corpus: *Brachia* duo, dextrum magnum, sinistrum parvum, magnum longum octo di-

gitos, latum plus duobus; parvum vix quartam partem illius aequat.

Oculi bini, quos instar parvae pilae erigit, et iterum in longa cavitate abscondit: circa os quasi duo brachiola, quae recondere potest, et iterum depromere, et usque ad oculos deducere.

Celerime currit, et quidem transversim, ita ut oculos ad latus convertat et brachium majus elevatum gestet. Maximo numero in silvis paludosis oberrant. Carnem habet bonam.

ARATV et ARATV PINIMA. Cancer terrestris, quadratae figurae, corpore haud magno, *testa* multiplici colore picta, brunno, caeruleo, albo, rubro punctatim varie intermixtis.

Oculi prominentes longe distantes, nigri, in angulis rostri positi.

Crura octo, quatuor internodiis, compressa, rufa, ac per totum maculis purpureis, nigris ac albis distincta. *Chelae* duae non ita magnae, aequales, rufae, in extremitate ex albo flavescens. In ventre etiam flavescit. Crura raris pilis nigris vestiuntur.

CAPVT IV.

De Maracoani, Potiquiquiya, et Tamaru Guacu.

MARACOANI, cancer parvus, in locis ambulans, quae refluxu maris sicca evadunt, alio enim tempore e latibulo suo non prodit: corpore est fere quadrato, digitum longo et lato, anterieus tamen paulo latiori: *Oculi* prope sibi invicem appositi, longi plus semidigito, tennes instar aciculae crassioris, quos erigere et apte in rima recondere potest.

Os habet amplum et majus quam caeteri cancri: *crura* octo, quatuor internodiis. Brachium dextrum illi maximum, tres digitos longitudine superans, satis crassum, et se totum post illud potest abscondere: forceps autem brachii latior, haud cras-

sus, referens forcipem sartorum, extuberantiis haud acutis loco dentium praeditus; superficies brachii etiam parva tubercula habet: *brachium* sinistrum minimum, minus uno e pedibus, forcipula minima instar scorpionis.

Crura raros habent pilos fuscos. Coloris est in testa fulvi, ut et in pedibus et minore forcipe, atque in inferiori corpore: extremitate pedum magis rufescunt. Brachium dextrum e fulvo obscure rufescit. Est edulis.

POTIQUIVIVA Brasiliensibus. Locusta marina, Belgis Zeekreeft. Longitudo corporis a fronte ad extremum

ortum caudae septem digitorum, *caudae* sex: latitudo *testae* dorfi septem, *ventris* duorum et semis: totius corporis ambitus novem digitorum et semis; *caudae* ambitus quinque, quae constat sex tabellis, septem juncturis sibi invicem appositis: et habet cauda ad quodlibet latus inferius quatuor pinnas, sesquidigitum longas, unam latas: extremitates laterales cujusque tabellae definunt in cornu acutum: in quolibet latere quinque habet crura, quinque internodiis distantia; primum par crurum sex digitos longum, alterum novem, tertium pedem, quartum septem digitos, quintum quinque: Quodlibet autem unguem habet incurvum, acutum, pilis multis flavescentibus hirtum, instar penicilli pictorum: crus anterior crassitie digitum aequat, reliqua graciliora.

Testa corporis varie tuberculata, frequentibus eminentiis instar corniculorum rectorum, acutorum, anterior scatur.

Oculi prominentes cylindracei, et post eos duo cornua surrecta antrosum inclinata, digitum longa; ante oculos supra os quatuor cirrhi exortum sumunt, primo duo magni pollicis humani crassitie in exortu, ubi quatuor internodiis constat, longi sesquipedem et undique spinosi, inter hos duo minores, quatuor internodiis, teretes sine spinis, ac ultra medietatem bisecti, decem in totum digitos singuli longi.

TAMARV GVACV, Brasiliensibus: *Camaron de Salgado* Lusitanis. Locustae marinae species, novem digitos longa, vel paulo plus.

Capitis longitudo duorum digitorum; versus caput magis magisque angustatur.

Corpus autem habet undecim quasi juncturas, quemadmodum cauda in Gammaris: in postica parte corporis ad quodlibet latus duos habet processus subhirsutos.

Totum corpus tectum est crusta cancrina, albicante, splendente instar cornu politi, ad juncturas autem subnigricat aut purpurascit; pedes in quolibet latere tres, nimirum ad tertiam, quartam et quintam juncturam a collo numerando; exilia, duos circiter digitos longa.

Caput triangulare, olivae magnitudine sub testa albicante splendida latet, duos digitos longa. Pone caput ad quodlibet latus habet brachium unum, septem digitos longum, quatuor juncturis constans, estque extrema pars brachii ab ultima junctura incurvata instar falcis majoris, et novem dentibus acutissimis praedita: his brachiis ferit, et qui vulnerati sunt, aegre sanantur.

Oculos habet prominentes, oblongos: barbam cancerinam octuplam: prope oculos duas prominentias retrorsum versas, digitum longas, laeves, at in extremitatibus hirsutas: infra caput adhuc octo prominentias, duos digitos longas, quae in extremo tubercula gerunt. Versus posticam corporis partem inferius multas latas quasi pinnas habet, quae natationi haud dubio inserviunt, et quasi folia complicata ventri inferius adjacent. Non comeditur.

CAPVT V.

De Paranacare et Guari curu.

PARANACARE: *Gammarus* in concha degens, haud edulis, tres digitos longus: brachia habet duorum forcipibus, crura quatuor longissima, nimirum tres digitos longa,

et post haec quatuor plane breviora; caudam sesquidigitum longam instar aliorum Gammarorum; oculos longos et prominulos: duos cirrhos pro barba.

Sensus.

Sensus eis Plinius adimit, tribuit Aristoteles. Purpuris escas putidas Purpurarii emoluntur, acceduntque odore sine dubio illectae ad ipsas. Ungues ad strepitum se subtrahunt, inferiusque sublidere cernuntur, quoties ferramentum sentiunt admove-ri. Exiguo namque extant, reliquo autem toto corpore perinde ac in cubili occiduntur. Natices qui capiunt non adverso, sed secundo flato adeunt, quoties escam persequuntur, nec voce ulla sed silentio agunt.

Antipathia.

Antipathiam cum tonitru habere creduntur, et adhaerescens tempestatis signa sunt.

Ufus.

Adeo olim in *Cibis* adhibebantur, ut inde confirmatum sit adagium, conchyliis viduarum cupedias, et Plinius, luxuriae matrem Conchyliorum, pretia margaritis propemodum aequasse, queritur. Commune omnibus falsum quendam in sua carne succum habere, quo alvum ciere nata sunt: quod si probe assentur, maxime tum falsa evadunt, ut quae succum jam habeant ab igne veluti succensum, et prope dixerim, absumptum. Mollitie tamen et duritie operationis variatur eventus. Venerem invitare certum, unde eam Concha Cyprum vectam quidam, alii e concha natam voluerunt. In *Medicina* quoque locum invenisse in specialibus dicemus.

TITVLVS II.

De Testaceis in specie, et primo de Turbinatis in genere.

SUPERIORE titulo Testaceorum omne genus, in Turbinata, Turbines, conchyliis bivalvia seu διδυρα, et μονώδυνα seu univalvia distinguimus: Turbinata vel in genere, vel in specie considerantur. In genere dicta Turbinata sunt illa, quaecumque in volutas et anfractus seu spiras, quales in praelis et torcularibus visuntur, Testas suas quoquo modo reflectunt. Graeci τρομβώδη vocant, Gesnerus ἐλικοειδή quoque dici posse putat, quod ἑλικας vocent, quas diximus, volutas. At Rondeletio τρομβος in genere pro omnibus Turbinatis sumitur. Turbo autem est id, quod ex amplo et lato paulatim in mucronem definit, cujus figurae est et Turbo luforius. Proprium illis est testam habere continuam totam et unicam, si externa spectemus. Si interna considerentur, quodammodo similem naturam nata sunt omnia, magnitudine autem distant et aliis affectibus, qui excessu comparantur. Quaedam enim, quae maiora sunt, suas quoque partes conspectiores habent: minora autem minus: sic etiam duriora et molliora, et ejusmodi alia alii. Nam quae caro summa a testae ostro exorta est, eam quaedam fir-

miorem quaedam solutiorem habent. Ex ejus medio caput est et cornicula bina; in majoribus proceriora, in minoribus minima. Eximendi capitibus eadem omnium ratio, et perterrefactis contrahendi. Habent quaedam os et dentes, minutos, tenues. Quaedam etiam muscarum more habent proboscidem, linguae speciei. Haec dura est buccinis et purpuris. Nam quemadmodum Tabani et asilus tergora quadrupedum pertundunt: ita his tanta est duritia, ut escarum testas perforent. Subest ori statim venter similis avium ingluviei, qualis est etiam umbilicis. Infra duo candida quaedam, firma, specie mammillari, qualia in sepiis inveniuntur: sed haec solidiora. A ventre gula duplex longa ac papaver usque quod in fundo est. Quae omnia perspicui possunt, in sinu vorticoso testarum. Quod gulae jungitur intestinum est, a qua, continuo tractu fertur totum simplex usque ad exitum, incipi eas a vorticoso sinu, quo papaver continetur, atque inde laxiorum. Est autem papaveris magna pars quasi excrementum in omnibus ostraceis. Inde intestinum reciprocans rursus ascendit ad carnosas partes, atque circiter caput

Arist. H. A.
l. 4. c. 4.